

L I E T U V I U

DIENOS

LOS ANGELES
MEMORIAL
COLISEUM

LIETUVIAI DIRBĘ XXIII OLIMPIJADOJE, LOS ANGELYJE

LITHUANIAN DAYS
NOVEMBER 1984

1984 M. LAPKRIČIO MĖN.

LIETUVIŲ DIENOS LITHUANIAN DAYS

(ISSN : 0024-2950)

4364 Sunset Blvd.—Hollywood, CA 90029
Telefonas: (213) 664-2919

1984, Lapkritis Nr. 9 (349)
November, 1984 No. 9 (349)

Eina XXXIII metai
Volume XXXIII

• •

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTO SU "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ," LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH
"CALIFORNIA LITHUANIAN," PUBLISHED 1946-49

Redaguoja
REDAKCIJINĖ KOLEGIJA

Rūta Skirius, MPA
Margis Matulionis, MA
Arūnas Barkus, MS
English Editorial Staff

Antanas F. Skirius
Leidėjas/Publisher

• •

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę
Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or Lithuanian Days magazine

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį
Use of material from "Lithuanian Days"
permissible only with indication of this source

Prenumerata atnaujinta automatiškai, nelaukiant atskiros pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku
Subscription will be renewed automatically at expiration date. If subscription is to be discontinued, notice to that effect should be sent to the publication

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpjūčio mėn.
Published monthly, except July and August

• •

Please send any changes of address to:
LITHUANIAN DAYS
4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029
Allow six weeks for the change

• •

Atskiros kaina \$2.00 Single Copy \$2.00
Prenumerata \$20.00 metams Kanadoje \$25.00
Subscription \$20.00 Per Year Canada \$25.00
Garbės prenumerata /Honorary subscription \$35.00
"Second Class Postage Paid at Los Angeles, CA"

VIRŠELIAI/COVERS FRONT COVER

Nemažai lietuvių prisidėjo prie Olimpiadinių žaidimų tvarkymo, be atlyginimo.

Šio numerio viršelyje matome dalį tų lietuvių. Pirmoje eilėje iš kairės: Laima Steikūnaitė, Vida Radvenienė, Vytautas Plukas, Ramona Aleseikaitė ir Daina Petronytė. Antroje eilėje stovi: Vincas Bernotas, Jonas Šepikas, Jonas Butkus, Rimas Kaunas ir Pranas Lubinas.

Daugiau žinių apie juos skaitykite anglų k. L.D. dalyje. Bus jų individualios fotografijos ir kokius darbus jie atliko.

—Foto nuotrauka Vytauto Pluko

L.D. KOMPIUTERIO FONDUI

Po 500 dol.—

Leonardas Baltušis

Po 200 dol.—

Rūta ir Petras Sakai, G. ir M. Gliudžiai
Po 100 dol.—

Domas Vailokaitis, Vytautas Bacevičius, Albinas Markevičius, Stasys Damulis, August Underhill, Miltonas Starkus, Sofija Brazauskas.

Po 50 dol.—

Vladas Šimoliūnas

Po 25 dol.—

Feliksas Masaitis, Mrs. E. Barkus (Omaha, Nebraska), Vladas Pažiūra, Elzbieta Kardelienė (Montreal, Canada).

Po 20 dol.—

Anatolijus Milunas (Chicago), Zenonas Milunas, Vladas Gilys, Algirdas Gustaitis, A. Galdikas, V. Fledžinskas, Vyt. Tomkus.

Po 10 dol.—

Jonas Kutra

Po 4 dol.—

P. Gasparonis

Visiems aukotojams esame labai dėkingi.

L.D. ir L.A.V. leidėjai

KALĖDŲ IR NAUJŲ METŲ proga

sveikiname

visus mūsų

skaitytojus, rėmėjus ir

bendradarbius

ir linkime gražiausių švenčių ir

laimingiausių naujųjų metų!

Tikimės, kad visi susitiksime

naujaisiais metais.

"LIETUVIŲ DIENŲ"

Redakcija, Administracija

ir Leidykla

J. ANDRIAUS sydytą LIETUVOS ŽEMĖLAPI, išleista Devenų Kultūrinio Fondo. galima užsisakyti:

DEVENŲ KULTURINIO FONDAS

Kaina \$6 ir 65c persiuntimas

TURINYS/CONTENTS

LIETUVIŠKOJI DALIS

Ignas Medziukas	
Naujiems mokslo metams prasidėjus.....	3
M. Naujokaitis	
K. Palčiauskui atėmė JAV pilietybę.....	4
Amerikos Lietuvių Tarybos suvažiavimas.....	5
Lietuvos atstovo dr. S. A. Bačkio sveikinimas.....	6
A. R.	
"Los Angeles skičiai".....	6
Pranas Pusdešris	
"Ne žemės horizontai".....	7, 8, 9
Kazys Inčiūra—Tėviškė.....	10
J. Brazaitis	
Istorijos vingiuose ir knygų lapuose.....	11
Česlovas Grincevičius	
Senelė—ištrauka iš "Geroji Vasara".....	12, 13
Aukos "Lietuvių Dienų"	
pikniko loterijai.....	15
Popiežiaus pamokslas lietuviškai.....	16

ENGLISH SECTION

California-Lithuanians Staff XXIIIrd Olympics—by Vincent Bernota.....	17
Lithuania's Wayside Crosses by Rūta Skirius.....	19
Is U.S. Importing Optic Glass Made by Soviet Forced Labor?.....	21
From the Diary of a Lithuanian-American Traveler—by Jonas Gedraitis.....	22
Lithuanians Impatient in the Soviet Domain.....	22

Gražių švenčių,
laimingų Naujų Metų!

DR. VYT. TAURAS

Gydytojas ir chirurgas
Bendra praktika ir moterų ligos

Ofisas ir rezidencija

2652 W. 59th St., Chicago, IL

PRospect 8-1223

PR 6-5577

D Ė M E S I O

UŽSIENIO L.D. PRENUMERATORIŲ prašome nesiųsti grynais pinigais, nes dėl jų iškeitimo turime toli keliauti ir ilgai eilėje laukti. Keitimo kurso vertė yra skirtinga negu manote, pav. už 20 N. Zelandijos dolerių gauname tik 12 amerikoniškų dolerių. Panašiai įvyko su vokiečių markėmis ir Australijos doleriais.

Geriausia už prenumeratą atsilyginti "International Money orderiais." Kanados asmeniškų čekius galime iškeisti savo banke už 78 centus už Kanados dolerį.

—Leidėjas

Kristijono Donelaičio šeštadieninės mokyklos Chicagoje vadovybė: pirmoje eilėje—vice direktorė Danutė Bindokienė; Tėvų komiteto pirm. A. Steponavičienė; pavadotoja pradžios mokyklos reikalams I. Bulavečkienė. Stovi, kairėje, direktorius J. Širka ir renginių vadovas V. Gutauskas.

The directorship of the Kristijonas Donelaitis Saturday School in Chicago, Illinois. First row: Vice-director Danute Bindokas; PTA president A. Steponavičius; elementary school assisitant I. Bulaveckas. Standing, on the left, director J. Širka and activities director V. Gutauskas.

Naujiems mokslo metams prasidėjus

“Jei tik šeimose yra supratimo ir reikiamos pagalbos, ir svetur gimusios kartos gali būti išauklėtos savosios tautos patriotais”, sako dr. J. Girnius. Svarbiausias šeimos talkininkas yra lituanistinė mokykla, kuri turi papildyti bendrąjį mokslinimą lituanistiniu švietimu. Iš čia kyla tėvų pareiga leisti vaikus į lituanistines mokyklas, kurios šiame krašte veikia šeštadieniais. Tačiau nepakanka, kad vaikas būtų vežiojamas į mokyklą. Reikia sudaryti sąlygas, kad toks mokyklos lankymas duotų didžiausios naudos. Lituanistinės mokyklos lankymas yra paremtas laisvanoriškumo principu ir dažnas vaikas, jeigu jam būtų leista laisvai apsispręsti, tur būt atsisakytų mokyklą lankyti. Tai kelia rūpestį tėvams ir mokytojams. Mokytojas, kuris ryžtasi dirbti lituanistinėje šeštadienio mokykloje, anot, dr. J. Girniaus, turi būti apaštališkos dvasios, nes čia jis turi perteikti mokiniams ne tik lituanistines žinias, bet ir lietuvišką nusiteikimą. Nelaimė, jei mokytojas klasėje bus netaktiškas ar nepajėgs mokinių užimponuoti savo dėstomu dalyku, iš jo darbo nebus daug naudos.

Net ir geriausias mokytojas be tėvų pagalbos negalės perteikti reikalingų lituanistinių žinių, jei tėvai namuose nesuras laiko prižiūrėti ir padėti savo vaikams pamokas ruošiant. Kiek tenka stebėti dabar daugelis lituanistinės šeštad. mokyklas lankančių vaikų tėvai jau nėra stiprūs lituanistikoj, ir todėl vaikams esant aukštesniuose skyriuose nedaug ką gali padėti. Tiesa, yra siūlančių lituanistinio pasitobulinimo kursus tėvams, bet tokio siūlymo praktiškumu tenka labai abejoti.

Mes, senesnieji, gerai prisimename su koku dideliu entuziazmu buvo steigiamos savaitgalio mokyklos, kai pabėgėliai iš Europos kūrėsi Amerikos kontinente, nes dar vis tikėtasi grįžti į Lietuvą. Šios mokyklos buvo lyg tęsinys tų mokyklų, kurios veikė Vokietijos pabėgėlių stovyklose. Stengtasi, kiek sąlygos leido, prisilaikyti Nepriklausomos Lietuvos mokyklose nustatytų lituanistinių dalykų

programų. Nors tokioms mokykloms steigiantis, dažnai visko trūko, ir vadovėlių ir pakenčiamų patalpų, bet mokytojai ir mokiniai rodė didžiausią entuziazmą siekti šių vertybių.

Jau daugelis lituanistinių mokyklų atžymėjo ilgesnio darbo sukaktis. Pavyzdžiui, Los Angeles šv. Kazimiero šeštadieninė mokykla šimet paminėjo jau 35 metų sukaktį. Dar ne taip seniai kai kurios tų lituanistinių mokyklų turėjo po keletą šimtų mokinių. Dabar jose mokinių žymiai sumažėjo — net tokioje Donelaičio mokykloje Chicagoje, kur mokyklos kursas stengiamasi išeiti paspartintai per trumpesnę laiką negu normaliai. Tačiau atrodo, kad mokinių mažėjimas lituanistinėse mokyklose jau sustabdytas.

Apskritai ilgesnį laiką lituanistinėse mokyklose laikytasi Nepriklausomos Lietuvos mokyklų sistemos, suskirstant mokinius pagal jų žinojimą skyriais ir klasėmis. Vėliau keliant klausimą dėl beskyrinės sistemos, kai kur nors iš dalies persitvarkyta į grupinę sistemą. Tačiau apklausinėjus mokinius ir jų tėvus, dauguma pasisakė teigiamai už konservatyvinį paskirstymą ir skyriais ir klasėmis.

Kokia sistema bebūtų, yra neginčijamas faktas, kad šeštadieninė mokykla negali pakeisti ir atsverti reguliarios mokyklos, kuria mokins lanko kasdien ir iš kurios atsineša neigiamų papročių, nesuderinamų su elgesiu lituanistinėje mokykloje. Į tai turi atkreipti dėmesį tėvai ir mokytojai. Kad lituanistinė mokykla duotų mokiniui didžiausios naudos, reikia darnaus mokytojų ir tėvų bendradarbiavimo. Jei tėvai namuose, vaikui girdint, žemins mokyklos ar kurio nors mokytojo autoritetą, sunku tikėti, kad mokyklos lankymas tokiame mokiniui būtų naudingas.

Prisimenu, kai prieš keliolika metų mokiau lituanistinėje mokykloje, vienoje klasėje buvo nedrausmingas mokins, kuris neigiamai nuteikė ir kitus bendraklasius. Kai klasės auklėtoja tuo

(Nukelta 1 4 pusl.)

K. Palčiauskui atėmė JAV pilietybę

Vyriausio Skautininko Krivulėje, Nr. 13 (1984 m. rugsėjis) apie Kazio Palčiausko byla rašo M. Naujokaitis.

* * *

1941 metų sukilimo prieš rusus sudarytoji Laikinoji Vyriausybė pakvietė K. Palčiauską eiti Kauno Miesto Burmistro pareigas. Vokiečių okupacinei valdžiai palaipsniui ribojant burmistro teises, Palčiauskas, pirmai progai pasitaikius, pasitraukė iš šių pareigų ir perėjo dirbti į prekybos-pramonės įmones.

K. Palčiauskas, veikdamas Pogrindžio Lietuvių Skautų Sąjungoje, susipažino su politinio pogrindžio veikėjais ir tuoj išitraukė į jų veiklą, įeidamas į Tautos Tarybos vadovybę, o vėliau ir į VLIK'o suorganizuotas ūkio ir ekonomijos komisijas. Kai 1943 m. kovo mėn. 16 d. vokiečiai uždarė Lietuvos universitetus ir pradėjo suiminėti pasižymėjusius lietuvius-veikėjus, K. Palčiauskas buvo pagrindžio veikėjų išpėtas, kad gali būti suimtas kaip įkaitas. Palčiauskui pavyko išvengti suėmimo, o visi kiti suimti lietuviai-įkaltai buvo nugabenti į Stuthoff'o koncentracijos lagerį.

Naujiems mokslo metams prasidėjus

(Atkelta iš 3 pusl.)

reikalu kreipėsi į mokinio tėvus, jie, pataikaudami vaikui, nustojo jį leisti į lituanistinę mokyklą. Kiek žinau, tas mokinyt nutolo nuo lietuvių visuomenės gyvenimo ir paskendo angliškai kalbančių visuomenėje. Taigi, kad lituanistinė mokykla galėtų sėkmingai savo uždavinį atlikti, ji reikalinga bekompromisinio tėvų ir mokytojų bendradarbiavimo. Jonas Kavaliūnas, JAV LB Švietimo pirmininkas, pabrėžia, kad lietuviškoje švietimo ir pačios lietuviybės išėivijoje pagrindas yra šeima.

Lituanistinių mokyklų išėaikymo našėą turi pakelti mokinių tėvai. Nemažai švietimą remia įvairiomis formomis lietuvių organizacijos ir ypatingai Lietuvių Fondas. Spauėoje paskelbtomis žiniomis, šimet lituanistiniam švietimui (mokykloms, vadovėliams, jaunimo skaitiniams, studentų stipendijoms) paskirta 95,000 dol. Niekas negalėtų paneigti reikšmingo lituanistinės mokyklos inašo lietuvių išėaikyti. Žinoma, nebūtų tikslu reikalauti, kad išėėje lituanistinės mokyklas jau galėtų labai gerai lietuvių kalbą vartoti raštu. Tai gali tik labai gabūs mokiniai, kurie iš tikrųjų domisi šia sritimi. Sunku būtų išėivaizduoti jaunimo organizacinę veiklą be lituanistinės mokyklos, kuri paruošia jaunimą visuomeniniam gyvenimui. Visi jaunimo organizacijų veikėjai trumpesni ar ilgesni laiką yra lanė lituanistinės mokyklas ir gali naudoti savo veikloje lietuvių kalbą. Prasidėjus naujiems mokslo metams, linkėtina mokytojams, mokiniams ir jų tėvams sėkmės ir išėivmės.

—Ignas Medžiukas

Atrodytų, kad K. Palčiausko veiklos pakaktų žmogui visam amžiui ir dabar galėtų ramiai leisti savo senatvės dienas. Bet taip nėra. JAV valdžia (OSI) su rusų valdžios (KGB) ir Izraelio policijos pagalėa, nutarė apkaltinti Palčiauską, kad jis, būdamas Kauno miesto burmistru, kolaboravo su vokiečiais ir įvažiavimo dokumentuose neįrašė eitų Kauno miesto burmistro pareigų. Toliau dar buvo pridėta, kad jis Lietuvoje priklausė pogrindžio organizacijai, kuri buvo priešišėai nusistačiusi prieš Jungtinės Amerikos Valstybes. Galutinai sureėaguotame prokuratūros kaltinime, siūloma atimti K. Palčiauskui Amerikos pilietybę, nes jis yra žemos moralės žmogus, bendradarėiavęs su okupacine vokiečių valdžia, sufalsėikavęs anketas, gaudamas D.P. statusą ir vėliau—pilietybę.

Teisme parodymai buvo visiškai vienašališki. Valdžios išėaiga—Office of Special Investigations—surinko įvairių parodymų Lietuvoje iš KGB ir iš Izraelio, net buvo atvežę keletą žydų liudininkų iš Lietuvos. Viskas buvo paruošta, kad K. Palčiauskas būtų nuteistas. Taip ir įvyko. Ir sunku patikėti, kad tam švelniam, darbščiam, pasišventusiam Lietuvai ir jos jaunimui, pavyzdingiausiam iš skautavimo mokyklą išėėjusiam skautininkui, tam puikiam lietuviui šiandieną atimama Jungtinių Amerikos Valstybių pilietybė.

Apeliacinis teismas sprendimą patvirtino. Dabar seks deportavimo teisminis procesas. Prie šios netikrovės ir slogučio dar prisidėda ir didžiulės bylos išėaidos: apie \$200,000 gynybos reikalams (liko dar skola \$150,000). Taip pat valdžia reikalauja apie \$55,000 pralaimėtos bylos išėaidoms padengti: kelionė į Lietuvą, ieškant kaltinamosios medžiagos, ten apklausinėjimas KGB pristatytų liudininkų ir

dokumentų įvertinimas, atvežimas liudininkų iš Izraelio, valdininkų kelionės ir pragyvenimas Izraelyje.

Ši byla ir teismo sprendimas mūsų v.s. fil. K. Palčiauską, prieš porą metų sulaukusį 75 metų amžiaus ir šimet švenčiant 60 metų lietuviško skautavimo sukaktį, yra giliai moraliai ir materialiai palietę. Nei jo paties turiniai resursai, nei ligišiolinė mūsų visuomenės parama ketvirtadalio milijono dolerių bylos ir teismo išėaidų nepdengia. Reikalinga mūsų visų finansinė parama. Padėkime jam asmeniškai ar per organizacijas. Atsiteiskime jam, kuris nedvejodamas priėmė Laikinosios Vyriausybės paskyrimą būti Kauno miesto burmistru, ir už tai šiandien moka gan aukštą kainą!

M. Naujokaitis

Gautos knygos paminėti

“Augintinų Žemė,” Agimanto Mackaus poezija. Gražiai iliustruota, 195 pusl., kietais viršeliais. Kaina \$15.00. Išėaido A. Mackaus knygų leidimo fondas. Gaunama pas Gintautą Vėžį, 7338 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629.

“Tik vienas šuolis”—Jonas Gutausko poezija. 90 pusl., iliustruota seselės Mercedes. Kaina nepažymėta. Gaunama “Tėviškės Žiburių” išėaigoje, Toronto, Canada.

“Šventojo Petro šunynas,” Eduardo Cinzo romanas. 234 pusl., kaina \$10.00. Išėaido “Ateities Literatūros Fondas,” 10000 S. Bell Ave., Chicago, IL 60643. Gaunama ir Lietuvų Dienų knygyne.

VLIKO SEIMAS

Šimet metinis VLIK-o seimas įvyks lapėričio mėn. 30 d. ir gruodžio mėn. 1 ir 2 dienomis Chicagoje, Jaunimo Centro patalpose.

Šv. Kazimiero sukaktuvės Kongreso rengėjų komiteto narių dalis posėdžio metu Toronte. Iš kairės—Vytautas Tareckas (operos ir kongreso pokylio bileėai), Vytautas Bireta (lėšos), kun. Pr. Gauda (akademėnė programa) ir informacija

—Nuotr. S. Dabėaus

Some of the members of the St. Casimir Commemorative Congress organizing committee at a meeting in Toronto. From left: Vytautas Tareckas (opera and banquet tickets), Vytautas Bireta (finances), Rev. Pranas Gaida (academic program and information).

Amerikos Lietuvių Tarybos suvažiavimas

Kas sudaro ALT-a

Kas ketveri metai įvyksta Amerikos Lietuvių Tarybos suvažiavimai. Šiais metais, spalio 26 d. toks suvažiavimas įvyko Quality Inn, Burbank (prie Chicagos), Illinois.

Neliesime visų sveikinimų, paskaitų, pranešimų, tik pažymėsime idomesnius faktus, kaip finansus, dalyvių skaičių ir priklausančias organizacijas. Dauguma Amerikos lietuvių centrinių organizacijų priklauso ALT-u.

Dr. Kazys Šidlauskas keletą terminų išbuvo pirmininku, dabar ALT-os pirmininku išrinktas Teodoras Blinstrubas.

Iždininkas Mykolas Pranevičius savo raštiškame pranešime pažymėjo, kad Altos centro valdyba nuo 1983 m. spalio 1 d. iki 1984 m. rugsėjo 30 d. turėjo pajamų 68,999.61 dol. ir išlaidų 62,389.91 dol. Kasos balansas 1984 m. spalio 1 d. yra 58,504.50 dolerių. Ir šiuo metu Amerikos Lietuvių Tarybos aktyvas yra pinigais 58,504.50 dol. pridėjus Altos namo ir inventoriaus vertę 58,905.35 dol. Tuo būdu iš viso Altos aktyvas būtų 117,409.85 dolerių. Po iždininko M. Pranevičiaus pranešimo padarė pranešimus pirmininkas dr. K. Šidlauskas, sekr. inž. G. Lazauskas, infor. vadovas kun. Prunskis.

Į Altos tarybą, valdybą ir išdo globėjus išrinkta šie asmenys:

Amerikos Lietuvių R. katalikų federacija: dr. Juozas Jarome, Irena Sankus, adv. Aleksandras Domanskis, inž. Viktoras Naudžius, adv. Saulius Kuprys, Grasilda Petkuvienė ir inž. Naudžius ir adv. A. Domanskis. Į išdo Algis Kazlauskas. Į valdybą: inž. V. Naudžius ir adv. A. Domanskis. Į išdo globėjus—Vytautas Jucius.

Amerikos Lietuvių socialdemokratų sąjunga: Martynas Gudelis, Antanas Mačionis, Mykolas Pranevičius, inž. Kostas Burba, Antanas Sukauskas, dr. Jonas Valaitis, dr. Eustalijus Žilinskas, Irena Rimavičienė ir Birutė Skorubskienė. Į valdybą: dr. Jonas Valaitis ir Mykolas Pranevičius. Į išdo globėjus—Birutė Skorubskienė.

Amerikos Lietuvių Tautinė sąjunga: Teodoras Blinstrubas, Petras Bučas, inž. Eugenijus Bartkus, Pranas Kašiuba, Aleksandras Laikūnas, dr. Povilas Švarcas ir Vytautas Abraitis. Į valdybą: Teodoras Blinstrubas ir Petras Bučas. Į išdo globėjus—Vytautas Abraitis.

Amerikos Lietuvių Tautinė sandara: Alena Devenienė-Grigaitienė, dr. Algirdas Budreckis, dr. Vytautas Dargis, inž. Grožvydas Lazauskas, dr. Kazys Šidlauskas, Julius Kuzas ir Teodora Kuzienė. Į valdybą: dr. Vytautas Dargis ir Grožvydas Lazauskas. Į išdo globėjus—inž. Aleksandras Chaplikas.

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje: Euphrozinė Mikužiūtė, inž. Aleksandras Chaplikas ir Povilas Dargis. Į valdybą: Povilas Dargis.

Amer. Liet. Kongrese kalba naujasis ALT-o pirm. Teodoras Blinstrubas.

Newly-elected president Teodoras Blinstrubas at the Lithuanian American Congress.

Lietuvių Katalikų Susivienijimas Amerikoje: dr. Vladas Šimaitis, Vytautas Jucius ir Thomas E. Mack. Į valdybą—dr. Vladas Šimaitis.

Amerikos Lietuvių katalikų moterų sąjunga: Adelė Gabalienė, Helen Kodis, ir Daina Danilevičiūtė-Dumbrienė. Į valdybą—Daina Danilevičiūtė-Dumbrienė.

Lietuvos Vyčiai: dr. Leonas Kriaučeliūnas, dr. Leonardas Šimutis ir Evelyn Oželienė. Į valdybą: dr. Leonas Kriaučeliūnas.

Šiaurės Amerikos Lietuvių studentų sąjunga: Ramunė Tričytė, Jonas Bobelis ir Svajonė Kerelytė. Į valdybą—R. Tričytė.

Lietuvos Atgimimo sąjūdis: Kęstutis Dirkis,

Vytautas Jokūbaitis ir inž. Kazys Oželis. Į valdybą: inž. Kazys Oželis.

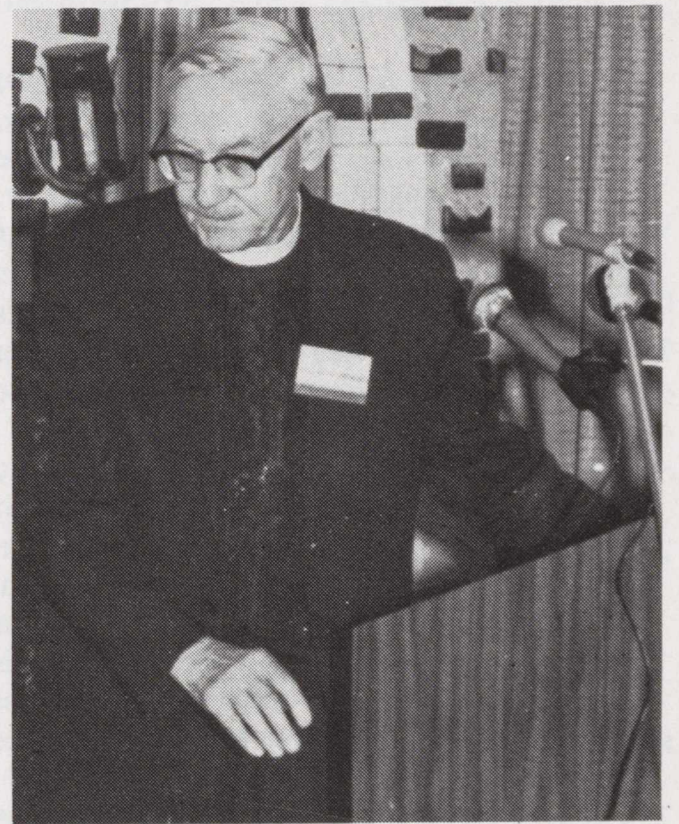
Vilniaus Krašto Lietuvių sąjunga: Julius Pakalka, Petras Noreika ir Vanda Gasparienė. Į valdybą: Vanda Gasparienė.

Amerikos Lietuvių Respublikonų federacija: Anatolijus Milūnas, Jonas Talandis ir Juozas Šulaitis. Į valdybą: Jonas Talandis.

Amerikos Lietuvių Demokratų lyga: John Stukas, Ray Mulokas ir Stanley Balzekas. Į valdybą: Stanley Balzekas.

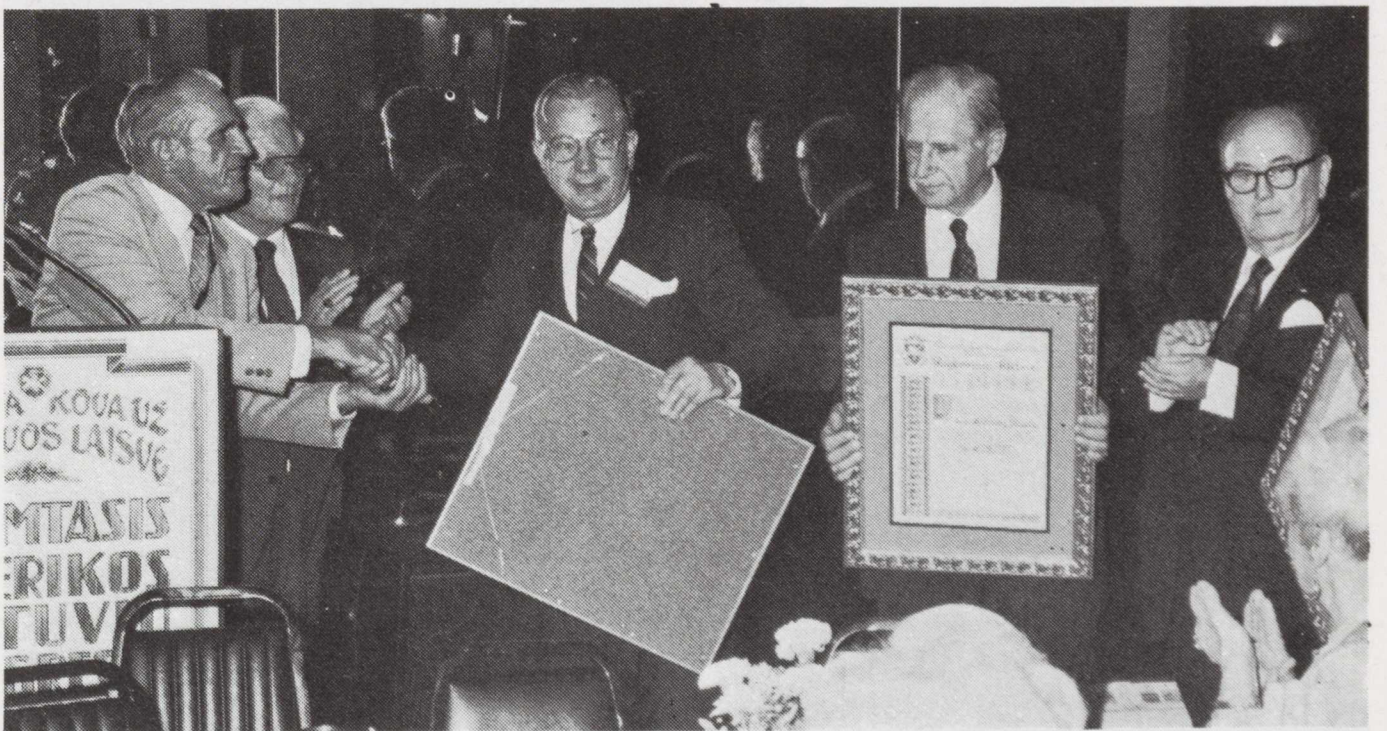
Lietuvių Krikščionių demokratų sąjūdis: Pranas Razgaitis, Algimantas Pautienius ir Stasys Dubauskas. Į valdybą: inž. Stasys Dubauskas.

Mandatų komisijos vardu Irena Blinstrubienė pranešė, kad suvažiavime dalyvauja 48 tarybos nariai, 14 skyrių atstovų, 28 organizacijų atstovai, 5 spaudos reporteriai ir 32 svečiai. Iš viso 127 asmenys.

Amer. Liet. Kongrese kalba kun. J. Prunskis.

Rev. J. Prunskis at the Lithuanian American Congress.

Amerikos Lietuvių Kongreso bankete pagerbiant užsipelnusius. Iš kairės: dr. J. Valaitis, T. Blinstrubas, dr. K. Bobelis, inž. A. Rudis, P. Dargis.

The Lithuanian American Congress honors members for their past contributions. From left: Dr. J. Valaitis, J. Blinstrubas, Dr. K. Bobelis, engineer A. Rudis, and P. Dargis.

Lietuvos atstovo dr. S. A. Bačbio sveikinimo žodis

J. E. Vyskupo

Paulius A. Baltakio pagerbime

1984.9.14 d. Kennebunkport, Maine

Ekscelencija,

Jungiuos į visų lietuvių dėkingumą Šv. Tėvui už Jūsų paskyrimą vyskupu lietuviams už tėvynės ribų ir nuoširdžiai Jus sveikinu Lietuvos Diplomatinės Tarnybos vardu su šiom aukštom pareigom.

Popiežius Jonas Paulius II skirdamas Jus vyskupu įvertino ligšiolinį Jūsų darbą Dievo ir Bažnyčios garbei ir parodė Jums pasitikėjimą bei palankumą, kurį paryškina dar ir Jūsų konsekavimo išskilmėse buvimas Jo Ekscelencijos Arkivyskupo Pio Lahgi, Šv. Sosto Pro Nuncijaus.

Visi lietuviai su džiaugsmu sutiko Jūsų paskyrimą vyskupu, kartu su padėka Popiežiui, kuris mūsų tautai savo lietuviškame pamoksle 1984.8.25 d. laikydamas lietuvių kalba Šv. Mišias Castel Gondolfo pasakė: "Esu su jumis širdimi, mintimis. malda . . . Popiežius yra su jumis, su jumis yra Romos Bažnyčia, su jumis yra visuotinė Bažnyčia, kuri jūsų neužmiršta . . . Jaučiu dvasinę vidinę vienybę su Lietuvos Bažnyčia ir su Lietuvių tauta."

Primindamas šiuos Šv. Tėvo žodžius, esu tikras, kad lietuvių visuomenė su pagarba ir dideliu dėmesiu visuomet priims Jūsų Ekscelencijos skelbiamą tikėjimo ir vilties žodį, ypačiai kada mes visi esame susirūpinę mūsų tautos likimu ir norime, kad taip pat laisvasis pasaulis atkreiptų į tai dėmesį ir suteiktų pagalbos atgauti Lietuvoje tikėjimo laisvę ir Lietuvos valstybės nepriklausomybę.

Jūsų Ekscelencijos paskyrimas vyskupu įvyko istoriniu Lietuvių tautai laiku—Šv. Kazimiero 500 metų mirties sukakties minėjimo metais ir išvakarėse 600 metų Lietuvos krikšto

JAV Prezidentas ir ponio Reagan Diplomatinio korpuso priėmimo metu 1984.VII.1 d. Baltųjų Rūmų sode su Lietuvos atstovu ir ponio Ona Bačkienė.

President Ronald Reagan and Mrs. Reagan with Mr. Bačkis, the Lithuanian delegate, and Mrs. Bačkis at a diplomatic reception in the White House garden on July 1, 1984.

sukakties. Linkiu, kad Jūsų Ekscelencijai pavyktų sėkmingai eiti Ganytojo pareigas, kurias Šv. Tėvas Jums patikėjo su palankumu ir noru padėti lietuviams išsivijoje ir kartu pavergtai Lietuvai.

Visagalio palaima ir malonė telydi Jus visur ir visada.

“Los Angeles škicai”

Giedros Gudauskienės “Los Angeles Sketches.” Gaidos pianinui. Atspausa Highland/Etling Publishing, Norwalk, California, 1984 m. Kaina nepažymėta. Gaunama pas: Mrs. G. Gudauskas, 1030 Gretna Green Way, Los Angeles, CA 90049.

Juoda-balta, dailiu viršeliu (dail. Rasa Arbaitė) išleista gaidų (Piano) knyga—sasiuvinis pavadinta “Los Angeles Sketches”

(Angelų miesto škicai, ar gabaliukai . . .); aprašai ir kompozitorės akademinis “Curriculum vitae”—anglų kalba.

Kompozitorė Giedra Gudauskienė (Nasvytytė) kilusi iš labai gabios Nasvyčių (ir muz. Banaičio) giminės. Muzikinį platų išsilavinimą igijusi Lietuvoj ir Amerikoje. Yra jau sukūrusi virš 70 vokaliųjų bei instrumentams muzikos kūrinių, kurie buvo išpildyti įvairiuose Šiaurės ir Pietų Amerikos bei Australijos miestuose (ne tik lietuvių, pabaltiečių, bet ir kitataučių publikai). Kompoz. G. Gudauskienė yra pedagogė bei visuomenininkė lietuvių išsivijoje; taip pat, kūrybinga ir aktyvi muzikinio pasaulio dalyvė.

Šie “Los Angeles škicai” yra kompoz. G. Gudauskienės parašyti 1974 m. ir dedikuoti žymiai pianistei Raimondai Apeikytei; jos pirmą kartą išpildyti piano koncerte Chicagoje.

Tai keturių dalių kūrinys: Olvera Street, Chinatown, Lithuanian Church on St. George Street ir Hollywood; šių dalių orkestrinė siuita buvo paruošta (suorkestruota) žymaus muziko Alvin Mills ir premjera išpildyta Brentwood-Westwood simfoninio orkestro 1975 m. rudeni; tai buvo “Bicentennial” koncertas, ir kompozitorė gavo “Bicentennial Komiteto” Los Angeles mieste specialų atžymėjimą.

Piano muzikai, be minėtų keturių yra dar šie “Los Angeles škicu” skyriai: Earthquake ir Pacific Sunset.

Šiame leidiny visi šeši (gaidų) skyriai lyriškai aprašyti Violetos Gedgaudienės.

Tai jau kelintas kompozitorės Giedros Gedgaudienės gaidų leidinys; kūrybinga ir populiari autorė yra paskleidusi savo muzikinę kūrybą šimtuose koncertų, vokalistų ir instrumentalistų gražiai interpretuojama.

Ypač gražiai jos kūrybą atlieka magistro laipsniu piano studijas baigusi (California State University Northridge) ir publikos pamilta—pianistė Raimonda Apeikytė, pati irgi sukūrusi keletą originalių kompozicijų, kuriai “Los Angeles Škicūs” G. Gudauskienė ir dedikavo!

—A.R.

Raimunda Apeikytė ir Giedra Gudauskienė

Raimunda Apeikis and Giedra Gudauskas.

NE ŽEMĖS HORIZONTAI

PRANAS PUSDEŠRIS

(Pabaiga)

KARALIENĖ: Ir dar tas jojo pamaldumas...
Ant kelių vis prieš kryžių, prieš Marijos
paveikslą. Kiekviena pertempta gija
nutrūksta.

BERNARDAS: Dievo artumas yra vaistas nuo
visų ligų... Amžino gyvenimo
prasme... Užeisiu dar kartą Kazimierą
pamatyti. Atleiski, karaliene. (Išeina)

2.

KARALIENĖ: Vis rūpesčiai ir rūpesčiai be
galo... Vladislovas jau Čekijoje isi-
virtino. Korvinas, girdėjau, serga. Gal ir
Vengrijos karūna teks Vladislovui? Gal
mano tėviškė sugrįš... Dabar Kazimie-
ras... Jį tėvas ruošia Lietuvai valdyti. Jei
be jo užges, niekad man nedovanos.

3.

ŽYGMANTAS: (Ateina su rožių vainiku ant
galvos) Sveika, mama — karaliene. Ko-
kias dūmas prie siuvinio dūnoji) Ai
karalius dar negrįžo?

KARALIENĖ: Laukiu jo. O mintys mano nėra
linksmos. Kazimierui nėra geriau. Tėvas
Bernardas dabar pas jį... O ir tu, Žygi-
mantai, man rūpesčius keli... Perdaug
dažnai Mordavijon keliauji ir žmonės kal-
ba, kad ten tave kunigaikštienė Kotryna
traukia. Vieną dieną įklius gegutė kielės
lizde. Tas karaliaus šeimai garbės
nepadarys.

ŽYGMANTAS: Mama, atleisk, už priekaištą
priekaištu atsilyginsiu... Perdaug vaikų
prigimdei—jau Europoje jiems karalysčių
neužtenka. Štai, ir man sosto pritrūko. O
Krokuvoj perankšta pasidarė. Keliauju,
jieškau... Laikas jau. Dvaruose jau da-
bar mane Žygimantu Senuoju vadina.

KARALIENĖ: Kad ir tas tavo rožių vainikas.
Renesanso mados Lenkijoje netinka. Tik
juoką kelia...

ŽYGMANTAS: Laukiu, kada rožės pakeisi
aukso karūna... O moterims ir rožės ne-
mažiau patinka...

KARALIENĖ: Moterims? Žiūrėk į savo ateitį,
o ne į jas. (Už scenos balsai: Karalius
sugrįžo... parvažiavo)

KARALIENĖ: Kaip gerai... Sugrįžo pačiu
laiku.

4.

KARALIUS: Visur gerai, namie geriausia.
(Vidmantas ir Ona jam padeda nusirengti)
Sveika, mano karaliene. (Bučiuoja) Toks
staigus iškvietimas... Argi su Kazimieru
jau taip blogai?

KARALIENĖ: Ačiū, kad paklausei. Be reikalo
nebūčiau pasiuntini siuntusi... Su
Kazimiero sveikata nėra gerai. Tiesa, va-
kar šiek tiek pagerėjo, bet tai nereiškia...

ŽYGMANTAS: Sveikas, tėve. Kaip pavyko
kelionė?

KARALIUS: Žygimantai... Maniau, kad
dievas Bachas... Sveikas.

ONA: Atsiprašau. Ar paruošti valgio?

KARALIUS: Paruošk dubenį vandens dulkėm
nusiplauti. O paskui—taurę midaus. (Ona
išeina)

VIDMANTAS: Daiktus į viršų užnešim. Ka-
rietoje yra kažkoks medis.

KARALIUS: O taip... Iškelk ir jį. Šaknis
žemėmis apmeski. Rytoj Kazimierui 25
metai. Tai dienai atminti pasodinsime
ąžuolą kieme. (Vidmantas išeina)

KARALIENĖ: Koks tu jautrus karaliau...
Prisiminei Kazimierą kelionėj.

ŽYGMANTAS: Ir vėl puota pilyje. Karalius
grįžo, Kazimierui 25 metai.

KARALIUS: Apsieisime ir be
puotos... Žygimantai, parinki medžiui
kieme vietą. Elzbieta, palydėk mane, ir tau
kai ką parvežiau lauktuvių. (Karalius su
Karaliene pro vienas duris, Žygimantas
pro kitas išeina)

5.

(Ieina Bernardo prilaikomas Kazimieras)

BERNARDAS: Sėskis čia, Kazimierai. Žiūrėk,
už lango nuauksuoti medžių lapai. Spalio
mėnesio laukų ramybė. Bobų vasaros vo-
ratinklių sidabras.

KAZIMIERAS: Voratinkliai..Ant kiekvienos
gijos mažytis voras. Kur skrenda jie? Ko-
kia jimes Dievo paskirtis?... Ar rudens
liūdesį sidabru papuošti? Ar surasti savo
kapui vietą po žiemos sniegu?

BERNARDAS: Kiekvienas turime Dievo
parinktus kelius.

KAZIMIERAS: Ir po rudens kiekvienam pa-
žadėtą pavasarį...Mano liga ar ne ruduo?
Svajonių ir planų gelstantys medžių lapai.
Ir siela voreliu pasiruošusi išskristi į be-
kraščius amžinatvės plotus... Viešpatie,
leisk ir man palikti savo skrydžio sidabrinę
giją, papuošti ją bent terumpą laiką tėvynės
lygumas.

BERNARDAS: Dievas išklausys tavo maldos.

6

(Ieina Karalius, rankšluosčiu šluostydamas
rankas)

KARALIUS: Kazimierai. Sūnau...(Apkabina)
Malonu tave vėl matyti. Sveikinu, tėve
Bernardai. (Žiūri į Kazimierą) Pablyškęs
truputį. Tau reikia daugiau pajudėti —
laukų platybių ir laisvės džiaugsmo
gamtoje. Pavažiuosime į Lietuvą,
prasiblaškysi medžioklėse linksmos
jaunuomenės būryje.

KAZIMIERAS: Nėra liūdna man ir čia. Me-
džioklės niekada manęs netraukė... Ypač
dabar, kad mirties grėsmė mane pati
medžioja. Taip sako daktarai.

KARALIUS: Sūnau. Gyvename ne tam, kad
mirtume. Baimę mirties palik senatvei.
Nekalbėkim apie tai... Tau reikia pasveik-
ti... Turi pasveikti... Nuvyksime į Vilnių
ir vėl būsi sveikas. Tau pažadu,
Kazimierai.

7

(Ieina Žygimantas su Vidmantu)

VIDMANTAS: Atleisk, šviesusis karaliau.
Medis, kurį parsivežei, šaknų neturi. Be
to dabar ruduo.

ŽYGMANTAS: Jei būtų didesnis bent
malkoms tiktų.

KARALIUS: Argi?... Be šaknų, sakai...
Vežėjas nemokėjo iškasti... Bet nieko—
išleis kitas šaknis... Kaip ir aš—iš
Lietuvos išrautas Lenkijoje... Prašau
pasodinti. Prigis... Turi prigyti.

VIDMANTAS: Įsakymą įvykdysiu, mano ka-
raliau, bet ar medis paklausys?

ŽYGMANTAS: Sausa lazda tik pasakose sužaliuoja.

BERNARDAS: Atsiprašau, garbingasis karaliau. Norėčiau pasišalinti.

KARALIUS: Prašau. Keliaukite. Noriu pasikalbėti su Kazimieru. (*Bernardas, Žygimantas ir Vidmantas išeina.*)

8

KAZIMIERAS: Apie kokį medį kalbėjote?

KARALIUS: Grįždamas miške liepiau iškasti. Pilies kieme pasodintas jis tave primins. Rytoj tau 25 metai.

KAZIMIERAS: Mane primins . . . Tiesa, ir mano netvirtos šaknys šioje žemėje . . . Nepriėjau . . . Gal medis už mane geriau prigis?

KARALIUS: Sūnau. Nekrisk į nevilties bedugnę. Daktarų žodis—dar ne viskas. Virš jų yra Dievo valia . . . Dievas turėjo matyti ir mano planus, mano svajonę tave skirt Lietuvai, kuri yra mūsų giminės lopšys ir tėviškė. Gal perilgai vilkinau? Norėjau tave pilnai paruošti, kad būtum vertas Lietuvos sosto, kad įaugtum į amžiną lietuvių laisvės siekį, į jų norą galutinai nuo lenkų atsiskirti ir patiems valdytis . . . Atsimeni, paskutinį kartą iš Vilniaus didikai nenorėjo tavęs išleisti, o Glinskis atvirai prikišo, kad jei Vilniuje tavęs nepalieku, kad man Lietuva nerūpi. Rūpėjo ir teberūpi . . . Lenkijos karališkasis erelis tikrumoje yra didžiulis voras, kuris seimų tinklu apraizgęs karalių, iš jo iščiulpia galią ir svajones. Istorija parinko man Jogailos kelią—valdyti lenkus. Savo svajonėse tau skyriau Vytauto kelią—valdyti Lietuvą, sujungti kunigaikščius, gražinti jos ribas nuo jūrų ligi jūrų. Būčiau ginklu padėjęs . . . Bet štai, liga tave iš savo glėbio nepaleidžia ir mano svajonės . . . Galbūt iš jų juokiasi mirtis . . . Ne. Tuoj pat išvykstame į Vilnių. Lietuvos oras tave pagydys.

KAZIMIERAS: Mirtis nemoka juoktis. Ji rimta viešnia. Esu pasiruošęs ją tinkamai sutikti . . . Tėve, tavo svajonės . . . Jaučiau, kurlink mane kreipi. Vilnius, Gardinas, Trakai man mieli ir žmonės ten kitoki negi Krokuvoj . . . Tėviškės jausmas toks stiprus, nors ten tik tu ir mano protėviai yra gimę. O gal tai užuojauta lenkų skriaudžiamai tautai? Tėve, svajonės yra sielos dalis, o siela nemirtinga . . . Jei mirsiu, nunešiu tavo svajones prie Viešpaties sosto. Marijos paprašysiu, kad ji savo melsva skraiste uždengtų Lietuvą nuo nelaimių, kad laisvės svajones augintų nesi- baigiančiose kartose.

KARALIUS: Nekalbėk apie mirtį. Tu taip reikalingas man ir Lietuvai.

8

KAZIMIERAS: Žmogaus reikalingumą Žemei Dangus apsprendžia. Kas žino? Gal iš ten, į kur ruošiuos keliauti, tau, tėve, ir Lietuvai būsiu reikalingesnis? Kas žino?

9

(*Ieina Vidmantas.*)

VIDMANTAS: Šviesiausias karaliau, pasiuntinys iš Gardino. Jo atneštas laiškas. Prašau. (*Paduoda Karaliui.*)

KARALIUS: (*Perduoda laišką Kazimierui.*) Rašte aš nesu karalius. Paskaityk, Kazimierai.

KAZIMIERAS: Rašo pilininkas Motiejus . . . Siunčia gerus linkėjimus . . . Rašo—Ruduo gražus . . . Medžioklėn kviečia.

KARALIUS: O taip . . . Nuvyksim būtinai į Gardiną. Juk taip, Kazimierai? Ruduo gražus . . . (*Vidmantui*) Pasiuntinį prašau pavaišinti ir su žinia atgal pasiųsti. Kvietimą priimame. (*Vidmantas išeina.*) Kazimierai. Sūnau. Keliausime į Lietuvą. Ne Gardinas, bet sveikata tave kviečia. Gražios rudens dienos ir medžioklės ragais skambantys miškai . . . Pasveiksi. Tuoj pat einu išakyti pasiruošti kelionei. Išvyksime jei ne rytoj, tai poryt. (*Išeina.*)

10

KAZIMIERAS: Rudens gražios dienos . . . Svajonės . . . Po to žiema. Viešpatie, įvilik mane į savo gailestingumo kailinius, kad kelionėje į Tave mano siela nesuledėtų. . . kad karaliaus ir savo svajones galėčiau atnešti šiltas pas Tave—padėti Lietuvai . . . Svajojau ir aš . . . Mokytojų padedamas ruošiausi gyvenimui, norėjau būti jame Dievo meilės kibirkštimi ir gerumu sušildyti kiekvieną žmogų . . . Dabar matau, kad ta ruoša buvo tik mano pasiruošimas mirčiai . . . Ne mirčiai, ne, bet gyvenimui, atsiveriančiam už jos vartų . . . Dėkoju, Viešpatie, už suteiktą malonę . . . Esu sausa žolė. Uždek ją savo meilės liepsna ir vėju išpustyk

KAZIMIERAS: Žmogaus reikalingumą Žemei Dangus apsprendžia. Kas žino? Gal iš ten, į kur ruošiuos keliauti, tau, tėve, ir Lietuvai būsiu reikalingesnis? Kas žino?...

9

(*Ieina Vidmantas*)

VIDMANTAS: Šviesusis karaliau, pasiuntinys

iš Gardino. Jo atneštas laiškas. Prašau. (*Paduoda Karaliui.*)

KARALIUS: (*Perduoda laišką Kazimierui*) Rašte aš nesu karalius. Paskaityk, Kazimierai.

KAZIMIERAS: Rašo pilininkas Motiejus. . . Siunčia gerus linkėjimus. . . Rašo - ruduo gražus. . . Medžioklėn kviečia.

KARALIUS: O taip. . . Nuvyksim būtinai į Gardiną. Juk taip, Kazimierai? . . . Ruduo gražus. . . (*Vidmantui*) Pasiuntinį prašau pavaišinti ir su žinia atgal pasiųsti. Kvietimą priimame. (*Vidmantas išeina*) Kazimierai. Sūnau. Keliausime į Lietuvą. Ne Gardinas, bet sveikata tave kviečia. . . Gražios rudens dienos ir medžioklės ragais skambantys miškai. . . Pasveiksi. Tuoj pat einu išakyti pasiruošti kelionei. Išvyksime jei ne rytoj, tai po ryt. (*Išeina*)

10

KAZIMIERAS: Rudens gražios dienos. . . Svajonės. . . Po to žiema. Viešpatie, įvilik mane į savo gailestingumo kailinius, kad kelionėje į Tave mano siela nesuledėtų. . . kad karaliaus ir savo svajones galėčiau atnešti šiltas pas Tave — padėti Lietuvai. . . Svajojau ir aš. . . Mokytojų padedamas ruošiausi gyvenimui, norėjau būti jame Dievo meilės kibirkštimi ir gerumu sušildyti kiekvieną žmogų. . . Dabar matau, kad ta ruoša buvo tik mano pasiruošimas mirčiai. . . Ne mirčiai, ne, bet gyvenimui, atsiveriančiam už jos vartų. . . Dėkoju, Viešpatie, už suteiktą malonę. . . Esu sausa žolė. Uždek ją savo meilės liepsna ir vėju išpustyk jos pelenus. . . Tik vieno Tavo, Dieve, prašau - neleisk sudegti kartu su manimi mano svajonei ir troškimui. . . Leisk man ir po mirties globoti Lietuvą. Leisk tėvo kilniai svajonei ir po mirties manyje likti gyvai. Marija Motinėle. Mano trumpas gyvenimas tebūna menku rudens astro žiedu prie tavo kojų. . . Tebūna šešiasdešimt pirmu posmeliu tau skirtoje giesmėje "Omni dia, dic Maria". Esu žolė, Marija Motinėle. . .

(*Tyli giesmė*)

Tavo grožis mums kaip rožė,
Kaip lelija nekalta.
Tavo garbei jieškom vardo,
Neišarto niekada,
Ir maldaujam, nepaliaujam,
Širdimi vis alkana:
Leisk išvysti Amžinybėj
Meile spindinčia tave.

(*Tylos įtarpas*)

(Ieina Žygimantas ir Ona. Jie nemato Kazimiero)

ONA: Karalaiti, man labai nemalonu . . .

ŽYGMANTAS: O man visada malonu išvysti tavo žydrias akis.

ONA: Pažiūrėk į akis . . . Pažiūrėk atydziau . . .

ŽYGMANTAS: Matau, kad jos gražios . . . Gal užgvau tave išskirdamas akis? Ona, tu visa graži.

ONA: Tau visos gražios.

ŽYGMANTAS: Ona . . .

ONA: Bet ne tai noriu tau pasakyti . . . Gir-dėjau, į Čekiją pas brolių žadi išvykti . . . Prieš tai noriu pranešti tau, kad ši kartą mane ne vieną palieki.

ŽYGMANTAS: Žinau, vienatvės nei aš, nei tu nemėgsti. Džiaugiuosi, kad kitą sura-dai. Kas jis?

ONA: Tas kitas yra tavo vaikas, kurį kartu su gėda prieš Dievą ir prieš žmones jaučiu spurdant savyje.

ŽYGMANTAS: Mano, ar ne mano—nesvarbu . . . Vilniuje surasiu patikimą šeimą. Išvyksi ten . . . paskaloms iš ten sunkiausias kelias . . . Sugrįžęs tau vyrą tinkamą surasiu. Pasirūpinsiu . . . Tik vieno tavęs prašau—tuoj pat dink iš dvaro, kad motina nepastebėtų.

ONA: Dabar—dink. O prieš tai sostu ir karūna vadinau mane.

ŽYGMANTAS: Buvai, Nesiginu . . . Sostai visi neamžini.

KAZIMIERAS: (Sudejuoja.)

ONA: Kas čia? (Bailiai prisiglaudžia prie Žygimanto.)

ŽYGMANTAS: Kazimieras . . . Nebijok, jis meldžiasi arba svajoja.

KAZIMIERAS: (Sudejuoja antrą kartą) Oro trūksta.

ŽYGMANTAS: Atidarykite duris ir langus. (Ona atidaro. Žygimantas pribėga prie Kazimiero.) Jam bloga . . . Lūpom orą gauda . . . Jis miršta . . . Pašaukite karalių ir motiną greičiau. (Ona išbėga.) Kazimierai, Kazimierai, ar tu girdi mane?

KAZIMIERAS: (Silpnai, bet aiškiai.) Gir-dėjau . . .

(Ibėga Karalienė ir Karalius.)

KARALIENĖ: Kazimierai . . . (Paima už rankos) Rankos šaltos.

KARALIUS: Stipriai patrinkite. (Ona trina rankas)

ŽYGMANTAS: Atsigauna.

KARALIENĖ: Kazimierai . . .

KAZIMIERAS: (Užsikosi.)

KARALIENĖ: Žiūrėkite, ant lūpų kraujas. (Šluosto.)

KARALIUS: Kur daktaras? Pašaukite . . .

ŽYGMANTAS: Prieš valandą išvyko iš pilies.

KARALIUS: Pakvieskite tėvą Bernardą. Jis apie gydymą išmano. Vidmantai. Vid mantai. (Ieina Vidmantas) Tuoj pat pašauk tėvą Bernardą. (Vidmantas išbėga.)

KARALIENĖ: Akis atmerkė . . . Kazimierai, ar skauda kur?

KAZIMIERAS: Vandens . . . (Ona paduoda vandenį.)

KARALIUS: Jau gerai . . . Išgąsdinau mus, Kazimierai.

KAZIMIERAS: Silpna pasidarė . . . Nuodėmė po pilį vaikščioja.

ŽYGMANTAS: Kliedėti pradeda.

KARALIENĖ: Nurimk, Kazimierai.

KARALIUS: Nepasiduok, Kazimierai . . .

Kelionė į Gardiną mūsų laukia

KAZIMIERAS: Į Gardiną . . . numirti.

KARALIENĖ: Užmiršk keliones. Matai, koks silpnas.

KARALIUS: Važiuosime sveikatos parsivežti. Lietuviai visada silpna kai jis turi kvėpuoti svetimu oru.

KAZIMIERAS: Važiuosim, tėve . . . Keliauti reikia . . . Gal pušynų kvapas atgaivins?

O jei ne, jis bus smilkalu, palydinčiu mane į kitą kelionę, iš kurios . . . (Kosi.)

KARALIENĖ: Tau sunku kalbėti . . . Patylėk . . . Nurimk.

KARALIUS: Kelionėje į Gardiną išsikalbė-sime.

KAZIMIERAS: Tėve, Mama. Broli . . . No-riu jums būti atviras. Kelionė mano neilga . . . Iš Gardino negrįšiu . . . Vakar, nežinau, ar sapnavau, ar tikrai mačiau prie savo lovos Dievo Motiną Mariją . . . Sėdėjo ji kėdėje ir iš kraitelės imdama lelijas vainiką pynė . . . Jį vėliau uždėjo ant galvos . . . Ir pranyko.

ŽYGMANTAS: Daug ką pasapnuojam.

KAZIMIERAS: Po to, rodos, Vilniuje stovė-jau katedros laiptų viršuje ir laiminau žmones . . . Jų buvo pilna aikštė . . . Ir viskas taip aiškiai . . . Dabar net akyse matau . . .

KARALIUS: Vilnius . . . Ir aš jį pasapnuoju.

KAZIMIERAS: Gyvenimas yra sapnas . . . Tėve, Lenkijos ir Lietuvos karaliau. Ruoš-ši mane didžiuoju Lietuvos kunigaikščiu . . . Prašau—ištesėk savo žodį . . . Kai mirsiu nuvežk mane į Vilnių . . . Aš

noriu būti didžiuoju Lietuvos kunigaikš-čiu . . . Nors po mirties . . . Pažadėk man, tėve.

KARALIUS: Tu man pažadėk pasveikti . . . Na. o mirties atveju tavo norai bus įvykdyti . . . Pažadu.

(Ieina Bernardas su Vidmantu.)

BERNARDAS: Kvietei, karaliau?

KARALIUS: Gerai, kad atvykai, nors pavo-jus jau praėjo.

KARALIENĖ: Kazimieras buvo nusilpęs.

BERNARDAS: (Tikrina Kazimiero pulsą.)

ŽYGMANTAS: Kazimierą galim palikti Dievui ir vienuoliui. Jie trys geriausiai sutaria. (Nori išeiti.)

KAZIMIERAS: Žygimantai . . . Ta draugystė tau labiausiai reikalinga.

ŽYGMANTAS: Iš tavo kalbos supratau, kad ruošiesi keliauti pas Dievą. Užtarsi juk ten savo brolių.

KARALIENĖ: Žygimantai, juk jis ligonis.

ŽYGMANTAS: O sveikiems gyventi reikia. (Išsina su Vidmantu.)

BERNARDAS: Gal šaltų kompresų ant galvos reikėtų?

ONA: Aš tuoj paruošiu. (Išbėga.)

KARALIUS: (Žiūri pro langą.) Gražus ruduo ir giedrios dienos . . . Mišku lekia briedžiai . . . Jų ragai tarška į medžių šakas . . . Strėlės zvimbimas . . .

KARALIENĖ: Tau tik medžioklė ir terūpi.

KARALIUS: Gardino miškai mūsų laukia . . . Juk taip, Kazimierai?

KAZIMIERAS: Miškai be krašto . . . O me-džių lapai nugeltę krinta . . . Geltona mir-tis—ruduo . . . Vietoj medžioklės ragu juose skamba giesmė . . . Omni dia, dic Mariae . . . Tos giesmės žodžius idėkite į mano karstą. Noriu, kad jie šildytų negy-vą mano širdį . . . Ten . . . Vilniuje, tėve, žadėjai paruošti man sostą . . . Katedros rūsiuose . . . Aš būsiu Lietuvos kunigaikštis.

(Garsėjanti ligi fortissimo muzikos užsklanda

U ž d a n g a

Adelaideje, 1983 m. spalio

Tėviškė

Niekur neišeisi, niekur iš laukų tu,
Kur dangus toks melsvas, kaip melsvi linai.
Nors svetur ir auksu grįsti miestai būtų,
Be tėvynės dūmų trokši tu tenai.

Iš nakties bažnyčion moterys būriais eis,
Prie miestelio kojų apsiaut susės.
Pasigersi žodžiais, sąmojais lengvaisiais,
Nes gimtoji žemė lūpom jų šnekės.

Kai mergaitė leisis ežeran su nėšiais,
Kai ji juoksis saulei, dainą kai niūniuos,—
Tavo širdį meilė ims dalintis, plėšys,
Tartum balti paukščiai mėlynuos kalnuos.

Vakarui atėjus, brolis eis pro varčią,
Armonikos raudos skris laukais lygiais.
Iš dangaus kris žvaigždės, paliks melsvą erčią
Ir sukris į lauką, liuliantį rugiais.

Kils iš balų rūkas, rūkas slinks papieviais,
Kryžiaus koplytėlė slėnyje pabus—
Žengs nuo kryžiaus Kristus, žengs medinis
Dievas
Aplankys sodybas, saugos mūs laukus.

Kerpėjęs nuo liūčių, skeldėjęs nuo vėjų,
Ant pečių neš kryžių, po našta linguos.
Tais pačiais keliais eis, knygnešiai kur ėjo
Ir paguldė kaulus Sibiro snieguos.

Aplankys griuvėsius, kur dvarai kadaise,
Baudžiavą įvedę, lėbaudavo vis,
Kur po rykštėm klupo prievaizdų nepaisė,
Girdė juodą žemę kraujo srovėmis.

Aplankys už kaimo kartuvių kalnelį,
Kur linguoja mėnuo debesų laive.—
Guli ten sukilę prieš valdovų valią,
Jų veiduos žemėtuos žydi Lietuva.

Eis dar į sodybą, Motina prie lingės
Vienatūrį rėksnį lopšine linguos:
—Lyli, varguolėli, Auk, būsi petingas.
Josi ir atneši saulę mūs namuos.—

P. Jurkaus piešinys

Plauks papieviais rūkas. Mėnuo guls už girių.
Kaime tretį kartą užgiedos gaidys.
Grįš klajūnės vėlės, karstuos grįš numirę—
Vėl Rūpintojėlis savo kryžiun grįš.

Veltui tavo mintys į svetur keliauja,
Saulė, nors šviesiausia, bus svetur tamsi.
Čia brangiau už auksą juodos žemės sauja,
Nes kiekvienoj dulkėj čia tu pats esi.

Kazys Inčiūra (vid.), šiame LD nr. Spausdinamo eilėr. "Tėviškė" autorius 1968m., po "Gražinos" operos (K. I. libretas) pastatymo Kauno muzikiniame teatre.

K. Inčiūra, (center) opera "Gražinos" librettist, following opera's presentation in Kaunas, 1968.

★

Š.m. lapkričio 30 d. sueina 10 metų nuo rašytojo dramaturgo ir poeto Kazio Inčiūros mirties (1906.IX.25—1974.XI.30).

Kazys Inčiūra nepriklausomos Lietuvos literatūros panoramoje iškilo po "Keturių vėjų" nuėjusios futuristinės bangos, kurią buvo sukėlęs pirmųjų "Vainikų" redaktorius poetas Kazys Binkis ir jo "pavainikai" Salys Šemerys, Juozas Žengė, Petras Tarulis ir kt. Nurimusioje literatūros atmosferoje, kai džiaugiamasi audrai praėjus, kai ką "nuo žemės paviršiaus" nušlavus, kai kam palikus ramiai toliau žaliuoti, pradėjo dygti nauji kūrybiniai daigai. tarp jų buvo ir Kazys Inčiūra. Pirmieji spaudoje paskelbti jauno poeto eilėraščiai ("Aš jaunystei," "Gyvent ir mylėti" V. Mykolaičio-Putino atspausdinti "Židinyje") deimančių rankotojo Vaižganto—kan. Juozo Tumo tuojau buvo pastebėti ir jų autorius ex cathedra (universiteto paskaitose) pastatytas šalia žymiųjų lietuvių lyrikų romantikų. Žinią po visą Lietuvą "išnešiojo" rašinys, atspausdinta almanache "Gubos."

1927 m. išleidęs rinkinį "Su jaunyste" autorius jau buvo pagarsėjęs ir pripažinimui daug neberekėjo.

K. Inčiūra, 1925 m. baigęs Panevėžio gimnaziją, augęs ir formavęsis garsaus J. Lindės-Dobilo poveikyje, dabar lankė dramos studiją ir un-te studijavo literatūrą. Dar nebaigęs dramos studijos, K. Inčiūra ėmė reikštis kaip aktorius, vaidino net dviejose misterijose (statytose gamtoje), buvo geros išvaizdos, turėjo raiškų balsą, o prie to pridėjus vaidybinę išmonę, sėkmingai deklamavo savo kūrybą literatūros vakaruose Kaune ir provincijoje. Tokie eilėraščiai, kaip "Mergaitė ir Nemunas," "Tėvelis surūkė tabaką," "Pasikalbėjimas su Lietuvos beržais ir eglėmis," "Tarp miglų mėlynų," "Tėviškės duona"—kupini romantikos ir lietuviško kaimo nostalgijos negalėjo nepagauti jauno klausytojo, viena koja dar stipriai tebestovinčio savo gimtoje sodyboje, nors ir išėjusio į miestą, lankančio gimnaziją.

1930 m. K. Inčiūra buvo pakviestas į dramos

teatrą. Dramos vaidybos studijos ir darbas teatre K. Inčiūrai davė impulso imtis vaidinimo rašymo.

Vienas iš sėkmingiausių pasiekiančių klausytojų auditoriją buvo ilgesnis eilėraštis "Tėviškė". Pirmoji redakcija turėjo 11 posmų, Ji daug kur mūsų (ir tremties spaudoje) būdavo perspausdinama, vakaruose deklamuojama. Autoriaus parengtoje raštų rinktinėje "Stirny šaltinis" ir išleistoje po mirties 1979 m. "Tėviškė" turi 14 posmų. Paprastai vyresnieji autoriai, leidžiant senąją savo kūrybą dabartinėje Lietuvoje, neatitinkančių laiko dvasiai posmus praleidžia, atskiras vietas perrašo, pakeičia (ko neišvengė nė Putinas); K. Inčiūra be poros neiškraipančių senąjį tekstą pakeitimų penktojo posmo trečiąją eilutę pakeitė taip: "Žengs rūpintojėlis, žengs medinis dievas" ir po to prirašė 3 posmus paaiškinimų apie tai, kaip dievdirbiai tuos "rūpintojėlius" skaptavo, ką juose išreiškė, su truputį juokinga išvada, kodėl "rūpintojėlis" šia naktį išeina iš koplytėlės:

*"Todryn jam, varguolių bendrui ir bičiuliui
Negyvam budėti šianakt nevalia,
Kai padangėj plauko priešpilis mėnulis,
Amsi šunės, vilkas sukaukė šile."*

Teisingai liaudis yra išsireiškusi apie dviejų objektų neatitikmenį; "tinka kaip šuniui penkta koja"; panašiai ir šis posmas su "amsinčiais šunimis" ir "kaukiančiais vilkais" tinka kaip priežastis išeiti "rūpintojėliui" iš savo koplytėlės. Tačiau visa kita liko: ir Sibiro tremtiniai ir pakartųjų sukilėlių prieš valdovą kalnelis ir "gimtosios žemės sauja, brangesnė už auksą." Iškęs Sibiro tremtį, romantikas Kazys Inčiūra išliko toks pat, koks buvo išvežtas "kygnešių keliais," komunistams antrą kartą okupavus Lietuvą.

Ir lietuvis egzilas karo pasėkoje, mirties ir sunaikinimos prievartos išblokštas iš tėvynės su liūdėsiu ir su paguoda, su meile ir nostalgija tą eilėrašį deklamavo kartu su poetu prisimindamas paliktą tėviškę "kur kiekvienoj dulkėj (. . .) tu pats esi."

K. Inčiūros poezijos rinkiniai, išleisti nepriklausomoje Lietuvoje: Su jaunyste, 28, Tyliųjų saulėlydžių žemėj, 30, Padavimai, 36, Baltieji raiteliai, 38, tarybinėje Lietuvoje: "Prie Kauno marių," 62, Stirny šaltinis, 79.

Apie dramas ir beletristinę K. I. kūrybą teks parašyti kitu atveju.

Naujų knygų paminėjimas

Bronius Žalys—"Apie žmones, žemė ir vėjus," lyrika, išleido Gintaras—Australioj, 1983 m. Tiražas 250 egz. Kaina nepažymėta.

*"Nerami, galinga jūra
veržiasi krantan,
neramus ir aš, kaip jūra,
neramu ir man."*

Arti šimto gražios knygos (kietais viršeliais) puslapių pripildyta "lyriškais atsidusimais" ir proginiais eiliuotais reportažais (iš skautų veiklos).

Paskutinis skyrius—"Artojų žemės paslaptys"—sunkesnis mąstymų sueiliavimas; o tikros lyrikos galima kiek rasti pirmame skyriuje—"Apie gyvybę ir gyvenimą," taip pat "mąstymuose kalnų papėdėje."

*Mano širdis budėdama sapnavo,
jaunystės mūsų amžiui prasidėjus,
vieškelio smėlyje rašiau aš vardą tavo,
kartojau vardą tavo debesims ir vėjams."*

(24 psl.)

NAUJŲ KNYGŲ LENTYNOJE

Istorijos vingiuose ir knygų lapuose

Juozas Kralikauskas—pats žymiausias mūsų šio meto istorinių romanų rašytojas kaip čia, svetur, taip ir Lietuvoje. Nuo 1962 m. jis parašė ir išleido 6 istorinis romanus: 1. Titnago ugnis, 62; Mindaugo nužudymas, 64; Vaišvilkas, 71; Tautvila, 74; Martynas Mažvydas Vilniuje, 76; ir Ikaite Vilniaus akmenys, 79; ir du emigracinius romanus: Urviniai žmonės, 54 ir Šviesa lange, 60, —iš lietuvių išeivių gyvenimo Kanadoje ir viena—Po ultimatumo, 80—vaizduojanti nesena Lietuvos praeitį 1939-1944 metų įvykius ir pergyvenimus arba kaip Alė Rūta pastebėjo, "pokario klaikumą." Autorius tą veiklą vadina "istoriniu, psichologiniu bei socialiniu," skaitytojai ir kritika į ją kitaip pažiūrėjo, tačiau ne taip svarbu, svarbu kūrybinis rezultatas. Kūrybinių laimėjimų autorius per tą 30 metų laikotarpį (1954-1984) yra pasiekęs pavydėtinais didelių. Už 5 romanus jis laimėjo "Draugo" romano premijas, už viena—Lietuvių Rašytojų draugijos premiją ir už viena—Vincio Krėvės vardo literatūros premiją. Eiliniam skaitytojui jau nelengva tokią kūrybinę lobį aprėpti, visas knygas nusipirkti, apie kiekvieną savo nuomonę susidaryti. Po tokio kūrybinio derliaus autorius jau vertas išsamios jo kūrybą nagrinėjančios monografijos. Bet išeivijoje tokie veikalai dar nesirodo—dar neturime literatūros teoretikų, kurie imtųsi panašių darbų, nesurištų su profesiniu lituanistų ar literatūros kritikos darbu kolegijose, kur jie dėsto pasaulinę, rusų ar kt. literatūrą, nagrinėja pasaulinius autorius ar sprendžia kitas temas. Lietuvių rašytojų kūryba neįeina į jų curriculum.

"Ažuolai piliakalnyje" yra pirma tokios rūšies knyga mūsų pokario išeivijoje. Autorius ją pavadino "Devynių istorinių romanų gilmenys ir problemos." ". . . Jame rašytojas žvelgia į kiekvieną tų kūrinių iš laiko bei vietos perspektyvos, nurodo jų genezę, išgyvento laikotarpio nuotaikas, gimimo motyvus, įveda skaitytoją į atitinkamo kūrinių pasaulį, išteikia būdingesnes ištraukas ir tuo būdu supažindina jį (skaitytoją) su savo kūryba."

Knyga turi tris dalis: 1. Link šviesos (trilogija); 2. Mindaugas ir ipėdiniai (tetralogija), ir 3. Gintaro paminklai (diptikas).

Pirmajame pristatomi 3 romanai: Urviniai žmonės, Šviesa lange ir Po ultimatumo. Antrajame: Titnago ugnis, Mindaugo nužudymas, Vaišvilkas ir Tautvila. Ir trečiajame: Martynas Mažvydas Vilniuje ir Ikaite Vilniaus akmenys. Atitinkamoje vietoje dedama viršelių nuotraukos, o po to—autorius kalbos, pasakytos premijos įteikimo šventėje arba

spaudos interviu. Atsakymai i pateiktus klausimus supažindama su veikalų temomis, koncepcijomis, rašymo problemomis, išryškėja autoriaus požiūris i gyvenimo ir kūrybos santykį, i istorinio bei psichologinio romano skirtumus bei savitumus, įveda skaitytoją i rašytojo kūrybinę laboratoriją. Čia autorius atsiskleidžia kaip rimtas ir gilus Lietuvos istorijos problemų sprendėjas meno kūryba, kaip lietuvių lemties laiko vingiuose reiškėjas ir mąstytojas. Romanų ištraukos rodo, koks originalus ir charakteringas yra J. Kraliausko pasakojimo stilius; interviu ir kalbos rodo autoriaus intelektualų brandumą, žmogiškąjį kūrėjo jautrumą, gyvai jaučiantį lietuvių išeivio tautinę atsakomybę.

“Jausdamas egzistencinę jungtį su savąja tauta, autorius, kad ir gyvendamas svetur, laiko save gyva tautos šakele, kuri negali atitrūkti nuo savo kamieno” (6 psl.). Jis ir mums, to paties likimo ir tų pačių teisių bendrams, sako: “Niekur neišbėgsi—tik iš gimtosios žemės, bet ne iš tautos ir jos kultūros, ne iš jos likimo ir istorijos. Esi svetur, bet ir tenai.” (t.p.) Šventi žodžiai. Ir iš jų neišsivaduos jokiais “filosofijomis”, jokiais “lydinančio puodo” pasiteisinimais, ypač paskutiniuoju metu, kai etninis bruožas yra respektuojamas, “užmirštos” šaknys atkasinėjamos.

Pokalbių atsakymuose ryškiai regime su kokiuo istoriniu nusimanymu autorius kūrė vaizduojamus asmenis ir vieną (mindauginį) ar kitą (mažvydinį) laikotarpius, kaip kruopščiai išstudijavęs (su eile istorikų bendradarbiaudamas), kaip giliai pažino ne tik ano meto lietuvių, bet ir Europos valdovus, jų gerus norus ir jų kėslus. Istoriniuose romanuose autorius nieko “nelaužė iš piršto”, visur rėmėsi kronikų ir istorikų duomenimis.

Nemažiau idomu skaityti L. Kraliausko pasisakymai apie lietuvių išeivių knygos reikšmę, apie kultūros likimą emigracijoje, apie tautinius “vėžius” bei “Raseinių Magdžių” “ligas,” apie gyvą reikalą tuojau jas gydyti, kad neišnyktume kaip Lietuvos bajorai, kad nepražūtume kaip “pražuvo visa Prūsija ir Jotvingija.” Autorius nerodo receptų, jis tik iškelia problemas, kurios verčia skaitytoją susikaupti ir susimąstyti.

Lyriniai prologas ir epilogas knygą tartum jungia i vieną kūrybinį ansamblį. Gale pridėta visų romanų recenzijų, kritikų, aptarimų sąrašas rodo, kokią platų atgarsį yra sukėlę J. Kraliausko veikalai mūsų išeivijos (ir Lietuvos) spaudoje ir koks gausus skaičius rašto žmonių yra nagrinėję J. Kraliausko kūrybą—H. Nagys, J. Gliada, dr. J. Grinius, Pr. Naujokaitis, K. Bradūnas, J. Tininis, Alė Rūta, B. Babrauskas, L. Aukštys (A. Baronas), Ilona Gražytė, A. Vaičiulaitis, V. A. Jonynas, Pr. Visvydas, J. Jakštas, St. Yla, K. Barėnas, A. Tyruolis ir daugelis kitų.

Leidėjai (“Tėviškės Žiburiai”) ir specialus komitetas labai patarnavo mūsų literatūrai, išleisdami šią originalaus pobūdžio knygą, duodami progos skaitytojui labiau pažinti vieną lietuvių išeivių mūsų rašytojų beletristų.

AŽUOLAI PILIAKALNYJE. Viršelio
Viesulas. 1984. 208 psl. Išleido “Tėviškės
lus komitetas Toronte.

Česlovas Grincevičius

SENELĖ

Ištrauka iš romano
“Geroji Vasara”

RYTAS žadėjo gražią dieną, tai Laburdienė savo sūnaitį prikėlė anksti.

— Iki pusryčių darže apkaupk nors porą vagu bulvių. Pusryčius reikia užsidirbti, bus gardesni. Žiūrėk, kaip mūsų žydėliai daro: vos atsikelia, nieko nevalge, pasikinko savo padlas ir lekia i kaimą ką nors suhandliavoti, teliuką ar skudurą nupirkti. Vidurdienį grįžta ir tik tada valgo savo košer.

Juliukas kėlėsi trindamas akis, nelaimingas. Nepratarė nei žodžio, neprieštaravo. Žinojo, kad tai negelbės.

— Mano laikais, kai tokia buvau, vaikai rytais atsikėlę pirmiausia pagarbindavo Dievą, paskui vyresniems pabučiuodavo ranką ir prie durų sustoję laukdavo, kol bus pasakyta, kas reikia daryti. O čia kaip paršiukas: atsikelia, tai nei mū, nei nū, tik išlekia iš namų, — garsiai galvojo moteriškė, kai Juliuko jau nebuvo troboj.

Vaikas nebuvo labai kvailas: išbėgdamas prieangy, prasivėręs spintą, nusilaužė duonos plutą, darže pasiskynė svogūnų ir numarino alkį.

Kaupdamas bulves galvojo ir džiaugėsi, kad gal tą, o kitą tai tikrai, sekmdienį apsilankys jo motina iš Granšvos ir pabus namie gal savaite, o gal ir kitą, iki didesnio darbymečio. Kai ji bus namie, jam bus gerai. Tada jiedu dažnai eis visai dienai i mišką uogauti ar malkų rinkti. Ten kitas pasaulis, vis ko nors naujo pamatysi, išgirsi. Kaip gera tiems vaikams, kurie gyvena prie miško!

Artimiausias miškas, Šingalių, bus nemažiau kaip pusė valandos kelio. Iš tolo, pro jų langus taip gražiai matyti. Prieky aukštos, pavienės pušys, sako, sėklai paliktos. Žiemos vakarais, pilkąją valandą, kai sėdi prie lango ir stebi anapus plačios sniego lygumos tolimą juodo miško juostą, taip būna gera gera. I aną mišką kas vakarą virš jų namų varnų pulkai skrenda ir skrenda nakvoti. Ir taip iki visai sutemsta. Kiekvieną vakarą, vis tuo pačiu keliu, virš jų namų.

Juliukas dirba. Nuo kaupuko rankos ir nugara iškausta. Sustoja atsikvėpti, nugara ištiesinti, pasidairyti, sulėkusių varnėnų pažiūrėti, aknystvųjų vieversių čia pat už tvoros čyrenančių paklausti.

Pakluoniais, lauko keliuku eina kažkoks žmogus.

— Oje, juk tai ponas Andrius!

— Andrius, sakyk tiesiai, ne ponas Andrius. Pusbroliai esame. Bet tu ir išaugęs! Greitai peraugsi mane. Paskutinį kartą kai tave mačiau, buvai man iki juosmens.

Malonu Julijui vėl sutikti Andrių. Kaip jam, tai atrodo, kad bus praėję šimtas metų. Kai Andrius lankė gimnaziją, tai jį atlankydamas ko nes kas savaite. Kiek idomių dalykų, pasakų ir atsitikimų pripasakodavo, naujų žaidimų

parodydavo. Mylėjo jis savo pusbroli.

Susėdo abu ant tvoros, kaip paukščiai. Juliukas vis pasakojo ir pasakojo savo vargus ir džiaugsmus, mokyklos nuotykius, apie girdėtus vaiduoklius žydų kapinėse, bet jis pro kapines eiti vistik nebijęs net ir naktį.

— Matau, kad tu esi šaunus vyras. Kuo norėtum būti užaugęs?

— Kuo aš norėčiau? Nežinau dar gerai. norėčiau gyventi toli nuo čia, dideliame mieste. Labai patiktų būti kunigu, procesijoje po baldakimu vaikščioti. Bet, sako, pirma reikia būti mišių patarnautoju, kitaip neima i kunigų mokyklą. Mišioms patarnauti ir aš noriu, bet man neleidžia bobutė. Neduoda net vėliavos nešti procesijoje. Vis sako ir sako, kad aš žioplas, nieko nemoku, kad nezgrabnas, tik sarmatos padarysiu visiems namams, užkliūsiu kur, išvirsiu kaip teliukas ant ledo su visa vėliava, sudaužysiu kokią brangią bažnyčios liktarną ar net baldakimą. Bažnyčioj juk viskas iš stiklo ir sidabro. Užtat kartais galvoju, kad gal būsiu zakristijonu. Zakristijonu būti nereikia didelio mokslo, tas nedaug kaštuos.

— Zakristijonu, sakai. O kodėl patinka būti zakristijonu?

JO DARBAS lengvas. Tik vaikšto aplink altorius ir degioja žvakes. O paskui jis kepa kunigams plotkeles. Mes, paprasti žmonės, jas valgome tik Kūčioms, o jis gali kiekvieną dieną.

— O kaip gyvena mūsų senelė? Sveika? Vis tokia pat pikta ir griežta?

— Pasakė, tokia pat! Anksčiau nors priėmamos manęs nemušdavo, o dabar mažiausia kas savaite, reikia ar ne. Ir už ką? Jeigu ant ko nors pikta, tai klius man. Sumanė, kad šiandien lups, tai ir lups. Atsisuksi — gausi pylos, neapsisuksi — irgi gausi. Anądien jai pasakiau mokykloj girdėtą mįslę: kas yra danguj su uodega?

— Ir už tai davė diržų?

— O manei, kad cukierkų? Kad šoko, pgriebė samtį ir man per galvą. “Tu, padlecas, užsimanysi čia bliuznyti! Gal dar sakysi, kad ir su kanopom danguj kas daužos? Danguj nėra velnių, Žiūrėk, kad man rytoj pat eitum spaviednės. Drigantas neraliuotas.” Aš jai aiškinu, kad tai Šventoji Dvasis karvelio pavidale, kaip parašyta katekizme, o karvelis gi paukštis, ne užbonas. Kas gi matė paukštį be uodegos? Višta, jau toks menkas sutvėrimas, tik per tvorą moka persiristi, rėkia baisiausiai, ir tai turi uodegą. Bet ji neklausė.

Arba vėl: sykį bobutė vaiko ir vaiko musę, o ta i akis jai. Niekaip negali nuvyti. “Matai, kaip velnias moka net muse pavirsti, kai nori ką supykdyti, kad tas nusikeiktų. Tada musės nei pagausi, nei užmuši.” Mane juokas paėmė. Ji tada tik griebė už petelnės ir man vėl per galvą. “Padla nematytas, dar jis šaipysis iš mano šventų žodžių!” Vakare paskui sako: “O vistik velnias savo padarė, supykau. Bet ir tu kaltas. Žiūrėk man, kad eitum spaviednės.”

Kliuvo sykį ir užtai, kad vištos ne pagal jos norą iš vakaro sutūpė daržinėlėj ant karties — vienu galvos, kitų uodegos. “Kad nėr parėdko,” kaip ji sako, vis aš kaltas.

Kitą vasarą bus geriau, Žadėjo mane leisti

kur nors pas žmones ganyti. Visą dieną būsiu lauke ar miške, galėsiu švilpauti. Dabar ir to negaliu. Švilpaudamas, sako, velnią į namus šaukiu. Velnių jau ir taip pas mus pilna visur pakampiuose. Bobutė nespėja jų vaikyt, švęstu vandeniu šlakstyti. Paskui kai užėina perkūnija, jei bus kur anas ant aukšto pasislėpęs, tai trenks, sudegins namus. Kai sėdžiu aukščiau ir supu kojas, irgi negerai — velnią supu, gaunu mušti. Pasiražau — dar blogiau, velnią kutenu. Tas paskui supykęs į namus prileidžia pelių. Ir taip per dienas. Aš net nežinau, kas namuose galima ir kas ne. Noriu iš čia kuo toliausia. Čia reikia visų bijoti, ne vien tik Dievo. Bijok velnio, žydų (kad napagautų Velykų macoms), čigonų, klebono, policijos, o labiau negu visų kartu — bobutės.

Bet nesėdėkime čia ant tvoros, ba kai pamatys, vėl bus negerai. Sako, jei ant kieno tvoros kas sėdi, to kiemo vištą vanagas pagaus. Eikim į vidų. Tik tu, jeigu nori nors kiek jai įtikti, nesiginčyk dėl pasaulio pabaigos ir kitų šventų dalykų. Ji žino daugiau ne tik už vargonininką ir kleboną, bet ir pačius angelus.

Senelės troba buvo nedidelė, beveik visa paskendus peraugusiose gėlėse ir krūmuose, o sodelis atrodė kaip neperžengiamas miškas. Krūmuose ir šakose čėžėjo mažyčiai paukščiai, po žiedus rausėsi, lyg ką pasidėjusios, ieškojo bitės, virš daržo lysvių kadrilius šoko plaštakės.

GAL JI negirdėjo beldimo, nes niekas iš vidaus neatsiliepė. Andrius pravėrė duris.

Laburdienė tuo metu triūsė apie žibalinę lempą. Lempos stiklą laikė rankoj ir jo išpustą, sunkiai pasiekiamą vidų valė sudžiūvusios katės koja.

— O kad tave kur, ką aš matau! Mano anūkas. Koks didelis išaugęs. Tik kodėl toks plonas ir išdžiūvęs? Ar neturi ko valgyti? Rankytės baltos, pirštai delikatiniai kaip ponaičiuko. Žinoma, būsi ponas, sunkiai nedirbsi. O mes čia dirbam, procevojam, vargstam ir nieko gero neturim.

Kad bus svečių, nujautimas neapgvo. Vis sako burtai, netikėk, a šarka ant stogo rėkė: „čia, čia.“ Ir ausi niežėjo, ir katė prausės.

Vis mokinies ir mokinies? Kunigu tai matau, kad nebūsi, mes tos garbės nesulauksim, bažnyčioj už grotelių nesėdėsime. Tai gal daktaru ar advokatu? Tada ir giminėm padėsi. Girdėjau, kad ir po Germaniją važinėjai, gal dar ir Ryme buvai, popiežių matei, daug atlaidų atsivežei? Tai kuo būsi, kai baigsi mokslus?

— Romoj nebuvo, popiežiaus nemačiau, atlaidų neatvežiau. Būsiu tuo, kuo geriausiai galima padėti žmonėms neseniai atsikūrusioj valstybėj. Mėginsiu mokyti vaikus, rašysiu ir laikraščius, spausdinsiu knygas.

— Mums iš to naudos bus nedaug. Žiūrėk pirmiausia, kaip galima daugiau pinigų uždirbti arba daugiau būtų garbės Dievui.

Andrius nežinojo, ką toliau kalbėti, ir dairėsi į pageltusius šventųjų paveikslus.

— Ir kas iš to didelio mokslo? — tęsė toliau Laburdienė, — paskui tokie tik visokias svietiškas knygas rašo, sėdėdami už stalų gazetą pečentavoja ir pinigus iš biedno žmogaus lupa. Žmoneliai visko prisiskaito ir ima revoliucijas, buntus kelti, kraują lieti. Ir

Česlovas
Grincevičius

Česlovas Grincevičius, kilęs iš Josvainių, gimnaziją baigė Kėdainiuose; visuotinę literatūrą, teatro meną bei bibliografiją studijavo Kauno universitete. Paskui dirbo Kauno valst. bibliotekoje. Dabar gyvena JAV ir yra Liet. Bendruomenės archyvo vedėjas, su pertraukomis dirba „Draugo“ red.

Karo pasėkoje pasitraukęs į vakarus, penketa metų gyveno Austrijoje, Zalcburge, mokytojavo lietuvių gimnazijoje, redagavo liet. spaudą. Paskatintas V. Krėvės, su kuriuo buvo suėjęs į artimą draugystę, pradėjo rašyti. Parašė keletą apsakymų, kuriuose vyr. veikėjas lietuvis rodomas Austrijos kalnuose. Kituose apsakymuose „grižta“ į paliktą Lietuvą ir ten randa fantastiškai mistiškų įvykių bei žmonių, kitų beletristų neužčiuoptą pasaulį, nepaprastą, intryguojantį.

Iš to autorius sudarė visą „neįtikėtinų istorijų“ rinkinį „Vidurnakčio vargonai“, kurį 1953 m. išleido Liet. Knygos klubas.

1970 metais Č. Grincevičius pasirodė su didesniu veikalų, vardu „Geroji vasara“, pavadinęs jį „mozaikiniu romanu. Čia autorius žaismingai dėlioja, lyg mozaikos spalvotus stiklus, aukštaičių kaimo žmones ir jų nuotykius, suvertus ant vieno—atostogaujančio savo gimtajame miestely studento Andriaus—siūlo. Šio miestelio (beveik kaimo) etnografinis vaizdas su gyvais žmonėmis, vaikais, suaugusiais ir seneliais, jų kalba, jų būdas, jų elgesiai, jų iš seno užsilikęs prietarai ir burtai, jaunimo vaidinimai, vakaronės, gegužinės, atlaidų pamaldos ir šventės knygoje iškyla kaip šviesus ir negrižtama praeitį nuėjęs pveikslas. Autorius pasakoja su lengva šypsenėle bet rimtai ir ramiai, humora ir lyriškai gražiai jungdamas į vieną gerosios vasaros epizodą.

Vaikams jis yra išleides šmaikščių pasakojimų knygą „Vyskupo katinas“, kur šio vardo apsakymas kalbos ir stiliaus grožiu rodo Č. G. pažangą ir kelia vilčių laukti naujų brandžių beletristikos dalykų. Mūsų literatūra to labai pasigenda.

carą tokie pakorė. Aš dar pusmergė buvau, kai visi sukilo prieš valdžią, net ir mūsų klebonas Ulba, toks šventas žmogus, o su metėžninkais išėjo. Ir ką gi — vienus kazokai užkapojo, kitus į Siberiją išvarė. Namams kiek ašarų — O kas tą padarė. Mokyti žmonės, studentai. Na kad ir dabar mano kaip ir giminė, žinai Pustapėckį iš Grauzų, mokė, mokė sūnų, sako, norėjo iš jo padaryti ne tik kunigą, bet aniolą. Nei vienu, nei kitu neišėjo, tik labai gudrūs pasidarė, užsimanė valdžią versti, bet nežinojo kaip, tai dabar ir sėdi turmoj.

— Gerai, gerai, užmirškim, kas seniai buvo.

— O aš sakau, jei kas neina į kunigus ar daktarus, tai ir nereikia mokyti, ba pasileidžia. Užtenka iš maldaknygės išmokti poterius. Ir mane taip išmokė.

Andrius buvo mandagus ir kantrus klausyti tolimesniųjų pamokymų.

— Va, neduok tu Pone Dieve, kas darosi: valdžia prisakė į mokslus leisti visus vaikus, net ir mergicas. Kas iš jų bus, kai išaugs? Mokykloj išmoks rašyti ir paskui rašys kavalieriams gromatas. Sodoma Gomora! Buvo ir anais laikais, kad Marma leido sūnų į didelius mokslus. Būdavo, kai po vakacijų išvažiuoja, tai tėvas apmuša, apmuša, kad geras būtų.

— Apmušdavo iš anksto? Ar tas ką padėjo?

— Kur tau padės. Visvien vėjais išėjo.

— Aha.

— O tu čia nesiklausyk, ką vyresnieji kalba ir nesišaipek. Eik vėl į daržą, — Kreipėsi į Juliuką. — Toks netikęs bernas auga. Eina į mokyklą ir visokių zbitkų išmoksta: plunksnom gražina, svietiškas dainas traukia, futbolą spardo. Priešgina, tinginys, nenusėdi vienoj vietoj. Kaip ir jo tėvas, amžiną atilsį. Pamokyk ką, tai bėga skustis visam miesteliui, Riogla toks. Tikra Dievo koronė. Kad tai būtų mergica, būtų lengviau auginti. Išbėga į kiemą ir su zerkolu pro langą man šviečia į akis, siunčia bingutį. Atsiimė už tai.

ANDRIUS tik tylėjo ir žvilgčiojo pro langą, kaip ten krūmuose bitės karstėsi po žiedus.

— Tai gal, kad locka, su manim pusryčių prie stalo prisėsi?

— Ačiū, jau pavalgęs.

— Gal pas mus apsistosi, jei ilgam parvažiavai?

— Kol kas pabūsiu pas dėdę, o paskui nežinau.

— Ar pas Mykolą?

— Pas Mykolą.

— Tegul būna Dievui ant garbės, bet aš ten nei kojos nekeliu. Tenai kaip pačta — durys neužsidaro. Kas ką žino — eina pasakyti, o jei kas nieko nežino arba durnas — eina paklausti.

Išėiti kaip ir nederėjo, tai Andrius vis dar turėjo klausyti komentarų, dabar apie kaimynus:

— Atsimeni senį Šmigelski, kurį Putiuku vadina? Greit mirs: kai valgo, į lūpą kanda. Prasidėjo taip: žmogus nedėliojo per sumą ne į bažnyčią, bet į laukus išėjo. Kaip nekrikštas,

(Nukelta į 14 pusl.)

“TIKROJI LIETUVA”

Algirdas Gustaitis “Tikroji Lietuva,”
išleido Lietuvos Šaulių sąjunga tremtyje—
Chicagoje—1983 m. Spaudė M. Morkūno
spaustuvė. Kaina nepažymėta.

Tai didelio formato beveik 300 pusl. knyga, kietais viršeliais, paaukuotais įrašais. Gražus leidinys, talpinąs 79 įvairius žemėlapius ir 172 iliustracijas bei nuotraukas. Iš tikro, tai yra kiek anksčiau to paties leidėjo (Šaulių S-gos) atspausdinto Algirdo Gustaičio žemėlapių aiškinimas.

Knygoje sutelkta gausiai medžiagos iš įvairių sričių: istorijos, geografijos, kartografijos, archeologijos . . . Viskas—apie Lietuvą. Knygos (ir žemėlapių) pagrindinis motto: „pastangos atstatyti Lietuvą teisingose ribose.“ Be abejo, skaitytojuose atsiras skirtingų nuomonių, bet negalima abejoti autoriaus drąsa, ryžtu ir nuoširdumu.

Knygoje daug citatų; visų šaltiniai nurodyti išnašose. Patiekta nemažai senų žemėlapių, net nuo 15 amž. (pav. C. Clavus žemėlapis—1470 m.)

Knyga atrodo gražiai. Apie jos turinį bei reikšmę, tikėtina, pasisakys šios srities specialistai. —A.

Auksinė V. ir S. Minkų Radijo programų sukaktis

1934 m. balandžio mėn. 1 d., Bostono lietuviai, pirmą kartą išgirdo lietuvišką radijo programą, kurią įsteigė ir per tiek metų puoselėjo Valentina ir Steponas Minkai, Amerikoje gimę lietuviai.

Pradžią nebuvo lengva, nes buvo trūkumas ir lėšų ir muzikos plokštelių, nes tuo laiku plokštelės nebuvo užtektinai tobulos, jų pardavimas per radiją buvo labai sunkus, tad reikėjo griebtis kitų būdų perduoti lietuviškai dainai ir muzikai.

Amer. Liet. Kongrese. Iš kairės: T. Blinstrubas, dr. Vl. Šimaitis, dr. J. Genys, kun. J. Prunskis, Alg. Pautienis.

At the Lithuanian American Congress. From left: T. Blinstrubas, Dr. Vladas Šimaitis, Dr. J. Genys, Rev. Prunskis, and A. Pautienis.

[illegible]

Valentina Minkienė, baigusi Naujos Anglijos muzikos konservatoriją tuojau suorganizavo vyrų ir moterų choras, kurie daug kartų išpildė radijo valandėlės lietuviškos muzikos programą. Steponas Minkus, baigęs teisę Bostono ir Northeastern universitetuose, rinko žinias ir redagavo programą.

Minkų radijo valandėlė yra daug prisidėjusi prie įvairių kultūrinių lietuviškų darbų ne vien tik savo radijo bangomis, bet ir lėšomis, paskelbė konkursus rašiniams šiomis temomis: “Kodėl man garbė būti lietuviu.” ir “Kodėl lietuvių kalba man turi būti antroji kalba?”, kiekvienam konkurso laimėtojai buvo duota 500 dol. premija. Prisidėjo 1000 dol. ir prie Lietuvos pasiuntinybės rūmų Vašingtone atnaujinimo.

Sveikiname V. ir S. Minkus šia gražia auksinio jubiliejaus proga ir linkime dar daug metų skleisti lietuvišką žodį ir dainą radijo bangomis.

. . . Aukos loterijai

(Atkelta iš 12 pusl.)

J. Patlaba, J. J. Petronis, Petrutis, N. Rastenienė, K. Šipaila, S. Skripjus, R. Šlepetyš, P. Smaižys, prof. dr. J. J. Stukas, J. Vaickus, A. Vaičiulaitis, kun. A. Valiuška, V. Vaškys, B. Vingis, J. Vitėnas, kun. dr. T. Žiūraitis.

KANADA

P. Alšėnas, J. T. Anderson, P. Česnulis, V. V. Dargis, T. E. Janeliunas, V. Juška, A. Keblys, kun. J. Kubilius, A. Mingėla, B. Pabedinskas, J. Pleinys, J. Rastapkevičius, V. Skilandžiūnas, Šv. Kazimiero parapija, "Talka" Hamiltono kredito unija, Tėvai Pranciškonai, J. B. Žikas, dr. J. Žmuidzinas.

Seneleè—

(Atkelta iš 13 pusl.)

kaip nežmogus. Žiūri — eina keliuku nematyta moteriškė. Vasara, šilta, o ji ilga geltona skara iki pat žemės. Šmigelskis ją pavijo, užkalbino ir norėjo pralenkti. Ji ar neprigirdi, ar ką, kad vis tyli ir į žemę žiūri. Norėjo taip ją ir palikti, ūmai sustingo iš baimės: saulė šviečia, o nuo jos jokio šešėlio, lyg būtų stiklinė. Iš to strioko pasileido žmogus bėgčių į namus, Ką manai, ir tu taip padarytum. Tik nečysta dūšia ar pati smertis neturi šešėlio ir eina žeme kaip debesys koks. Parbėgo namo, gvoltu šaukdamas, ir dabar guli, serga, klajoja. Ot tau sumos metu gaglinėti nešventintuose laukuose. Ryt ar poryt to diedo dūšia ir tupės kaip apuokas medy.

Paskui pasiskundė, kad kenčia reumatizma ir dėl to jos niekas nepagaili, kad turi gerą katę, nieko sau, ne smaližę, bet škadą padarė — jos dar pasoginį poliruotą polivoną sudaužė. Norėjo už tai ūsus nukirpti, bet persigalvojo, juk katei ūsai — gudrumo ženklas.

— Matau, atsibodo tau pas mane, kad nori išeiti. Aš vis viena ir viena. Liucija vasarą išeina pas žmones dirbti, o vaikėzas nenusėdi namie. Jei nėra kur, tai nors per gatvę pas Kalinų vaikus. Anų vaikai kaip žirniai, mūsų dičkis, tai kai sueina krūvon, atrodo kaip samtiš su šaukštais. Ateik dažniau.

Lauke buvo maloni vasaros ryto vėsuma. Andrius pakluoniais patraukė toliau į laukus.

Amerikos Liet. Kongrese. Iš kairės: A. Grigaitienė, gen. kons. J. Daužvardienė, gen. vice kons. M. Kraučiušienė, kun. A. Stašys.

At the Lithuanian American Congress, from left: A. Grigaitis, Gen. consul J. Daužvardis, Gen. vice-consul M. Kraučūnas, and Rev. A. Stašys.

Gautos aukos "Lietuvių Dienų" pikniko loterijai

Aukojo po 10 dol. ar mažiau

KALIFORNIJOJE

W. V. Adomkus, A. Aniulis, E. ir E. Arbai, M. Augus, S. ir H. Bajaliai, V. Bakūnas, A. Balsys, J. Baltrėnas, L. Baltrėnas, J. ir G. Baltrušaičiai, M. Barauskas, M. Banionis, R. T. Barauskas, S. M. Barauskas, A. P. Barkus, E. Bartkus, kun. dr. V. Bartuška, M. Bonatienė, S. Brazauskas, E. Butkienė, H. Butkus, R. Bužėnas, V. Čekanauskas, prel. dr. P. Celiešius, J. V. Černius, A. Dabšys, S. Damulis, E. ir V. Datis, A. ir E. Daukantas, K. Deltuva, A. Dičius, S. Domkus, O. Dovydaitytė, V. J. Dovydaitis, A. Duffey, J. Dženkaitis, R. J. Eckberg, A. Galdikas, P. Gasparonis, A. Galdikas-Franz, J. ir M. Gliudžiai, K. Gričius, A. ir K. Grigaičiai, T. Grikinas, A. Gustaitis, dr. R. Giedraitis, G. Gily, H. Gorodeckas, A. Gumbelevičius, I. Gustienė, T. Ivanauskienė, A. Jakubėnas, A. Janulis, dr. A. Janus-Hoyos, C. Jasutis, A. V. Jonynas, dr. J. Jurgilas, V. Karosas, G. ir N. Kaunai, J. Kazakevičius, P. Keršis, R. Kildišas, M. Kilmonienė, A. Kiškis, dr. A. Kontvis, S. J. Kristie, prel. J. Kučingis, A. J. Kuprėnas, S. ir J. Kvečiai, A. Laurinaitis, V. Leskaitienė, E. Likanderis, p. p. Litvinai, V. Mačys, E. Mamat, F. Masaitis, A. ir M. Maskoliūnai, E. Mazys, I. Medziukas, O. Mekišienė, J. Mikalonis, A. Mitkevičius, D. Mitkus, N. Mockienė, J. Mulokienė, K. Naudžius, A. Naujokaitis, M. Naujokaitis, P. Newton, Nurmsen Paint Co., S. Nyerges, L. Oksas, kun. dr. A. Olšauskas, kun. T. Palis, O. Paškevičius, V. Pažemėnas, V. Pažiūra, A. Pečiulis, M. ir I. Petokai, P. J. Petraitis, G. Petrauskas, J. Petronis, P. Pranis, A. Prasčiūnas, B. ir P. Pretkai, K. Prišmantas, I. Vilkienė, G. ir J. Radveniai, Fr. V. Radvina, S. Raštikis, V. B. Raulinaitis, L. Reivydas, V. Rodnite, Roque ir Mark Co., E. Ross, J. V. Ruzgys, E. Sabalis, A. Sabaliauskas, V. Sakalauskas, A. Survill, P. ir R. Sakai, J. Salys, T. S. Samys, V. Šaras, B. Seliukas, E. Šepikienė, V. Šimoliūnas, A. Šimonėlis, E. ir J. Sinkiai, dr. V. B. Sky, F. Speecher, V. Stancelis, A. Stasienė, E. Stirbienė, M. Strupes, M. Sumantas, M. Sušinskienė, J. P. Sweeney, Templer, D. D. Trotmanaitė, A. ir I. Tumai, A. Trečiokienė, J. Uksas, T. Banakienė-Urnežienė, D. Vailokaitis, V. ir L. Valiai, E. Veimeris, A. Vidugirienė, V. ir E. Vidugiriai, P. Visvydas, B. Žemaitaitis, P. Zounes, O. Žukienė, S. Žukauskienė.

CONNECTICUT

Kun. V. Balčiūnas, A. Bernotas, P. J. Bernota, kun. V. Cukuras, P. Karosas, J. P. Kazickas, G. Kazlauskas, kun. R. Krasauskas, J. Kriaučiūnas, V. Liaukus, J. Liudžius, adv. J. B. Lukas, C. Miller, kun. J. Ruokis, C. Shimkus, Sisters of The Immaculate Conception, kun. Z. Smilga, P. Spakauskas, kun. J. Tautkus, A. Trainis.

FLORIDA

A. Alčiauskas, J. Balkūnas, P. Banienė, V. Beleckas, dr. C. K. Bobelis, kun. V. J. Dabušis, J. Daugėla, J. Didžiulis, J. Janušaitis, Lancaster Steel Co. Inc., B. Lukas, B. ir D. Mackialai, S. J. Narbutas, P. Rudaitis, A. Rugys, F. J. Šeštokas, V. Šilaikis, A. Skridulis, V. Tomkus, V. Urbonas, J. P. Vaičaitis.

ILLINOIS

K. Aizinas, kun. V. Aleksonis, A. Antanaitis, A. Balčytis, K. Bartašius, J. Bernotawiz, A. A. Brazis, vysk. V. Brizgys, Bruno's bakery, A. Buntinienė, B. Čižikas, A. Daukus, V. Gavelis, A. J. Grigas, P. Gruodis, Z. Grybinas, P. Jonikas, K. Juknelis, Juzak, ddr. B. A. Kasakaitis, A. Kvečas, dr. A. Laucis, C. Laucius, K. Leonas, Lituanus, J. ir B. Lungys, K. Milkovaitis, A. Milūnas, C. ir G. Modestas, J. Paukštienė, S. Petokas, V. Petrauskas, E. Pikelis, A. Piliponis, K. Povilaitis, kun. J. Prunskis, P. Račiūnas, K. ir A. Rimkai, dr. A. Šešplaukis, L. Šimutis, V. Sinkevičius, E. Rukštelytė-Sundstrom, dr. V. Tauras, kun. A. Trakis, F. Urbelis, J. Vaineikis, A. Vaitkus, A. Valavičius, E. Wasilewski.

MASSACHUSETTS

A. Andriušis, G. E. Bajoras, J. Dabrėga, L. Dovydenas, Fitzmaurice, O. Ivaškienė, F. Mandeikis, O. Merkienė, G. Penney, N. Ruggles, kun. J. Steponaitis, L. L. Švelnis, G. J. Levinskas.

MICHIGAN

Kun. A. Babonas, J. Bironas, J. Briedis, V.

Čižauskas, A. Grinius, L. Grunavas, D. Jankus, kun. V. Krisčiunevičius, A. Lukas, J. Mikaila, E. Milkauskas, A. Nakas, P. Pagojus, W. Puras, J. Šepetys, kun. F. E. Statkus, J. Svereckas, A. Uždavinsys, dr. O. Vaitas.

NEW YORK

B. Aviža, J. Bagdonas, A. Balsys, F. Botyrius, V. Butkys, Lietuvos Konsulatas, M. Čyvas, V. Gerulaitis, J. L. Giedraitis, G. Gobyte, Č. Janušas, J. Juodis, P. Jurgėla, J. Klivečka, kun. J. Krivickas, A. Landsbergis, Lietuvių Sąjunga, G. Meiliūnas, A. Merkelis, J. Norton, kun. J. Pakalniškis, kun. V. Palubinskis, kun. A. Račkauskas, A. L. Rubšys, S. Skobeikienė, A. M. Trainis, A. Vakselis, A. Wesey-Vasiliauskas.

OHIO

B. Balčiūnienė, M. Bacevičius, A. J. Jasys, G. Kijauskas, S. J., J. Kregždė, dr. A. L. Čepulis, V. Plečkaitis, V. Rociūnas, dr. J. Skrinska, dr. V. Stankus, V. Urbaitis, J. Zilonis.

PENNSYLVANIA

Kun. T. Burkauskas, P. P. Dargis, R. Dovydaitis, R. Janowska, B. J. Kaslas, Wm. J. Markalonis, A. Noruišis, kun. C. P. Širvaitis, Wargo, V. A. Yakštytė.

IVAIRIOS VALSTIJOS

J. Agurkis, J. Antonitis Ltd., dr. B. J. Apsaga, Amerikos Lietuvių Šalpos Klubas, kun. J. Bacevičius, S. A. Bačkis, J. Balys, V. ir E. Barkai, V. F. Beliajus, kun. A. Bertašius, T. J. Brazaitis, K. Bulvičius, K. Daugėla, kun. A. S. Dranginis, K. Dulys, V. Dzigas, V. A. Gaidelis, I. Galiūnienė, prof. J. B. Genys, S. Gimbutas, V. Grabauskas, K. Graudienė, P. Gylys, S. Jankauskas, V. ir P. Janusonis, P. A. Johnson, kun. M. Kirkilas, T. G. Kudžma, B. Laučka, H. Maddi, F. Mason, V. Miklius, kun. S. Morkūnas, A. Musteikis, E. Pakulis,

(Nukelta į 14 pusl.)

Spalio 17d. San Francisco mieste vice prez. George Bush padarė priėmimą lietuviams. Nuotraukoje iš kairės Felicija Prekerytė-Brown, Liucija Mažeikienė, Aldona Vasaitytė-Sehgal ir Angelė Nelsienė.

Vice President George Bush at reception in San Francisco on Oct. 17, greets Lithuanians. From left are: Felicija Prekeryte-Brown, Liucija Mažeikas, Aldona Vasaitis-Sehgal and Angela Nelsiene.

POPIEŽIAUS PAMOKSLAS LIETUVIŠKAI

Straipsnis, tilpęs L'Osservatore Romano 84.8.27-28 d.d., kur plačiai aprašyta, kad Šv. Tėvas Jonas Paulius II 1984.8.25 d. laikė lietuviškai Šv. Mišias Castelgandolfo koplyčioje ir pasakė pamokslą lietuviškai baigiant Šv. Kazimiero 500 metų mirties sukakties minėjimą. Straipsnyje idėtas ir Popiežiaus pamokslas lietuviškai. Be to, straipsnyje idėti ir Popiežiaus pareiškimai įvairiomis kalbomis 1984.8.26 d.

Brangūs Broliai Seserys Kristuje!

Šiandien Vilniuje prie švento Kazimiero karsto apie savo vyskopus ir kunigus telkiasi visa Lietuvos katalikų bendruomenė, iškilmingai užbaigdama minėjimą Lietuvos Globėjo garbei.

Visiems lietuviams, o taip pat ir mano širdžiai labai brangaus Švento Kazimiero mirties penkių šimtų metų jubiliejaus yra ypatingai svarbi ir labai reikšminga data jūsų tautos istorijoje.

Ją iškilmingai minėjome kovo ketvirtą dieną Vatikano bazilikoje. Šiandien štai vėl esu jūsų tarpe. Tarytum dvasinėje maldos kelionėje ateinu pas jus. Esu su jumis širdimi, mintimis, malda. Šventos Mišios, kurias aukosiu jūsų kalba, tebus mano dvasinės vienybės su visa Lietuvos katalikų bendruomene ženklas. Popiežius yra su jumis! Su jumis yra Romos Bažnyčia, su jumis yra visuotinė Bažnyčia, kuri jūsų neužmiršta.

Eucharistinėje Aukoje aukosiu Dievui Lietuvos Bažnyčios, visos jūsų bendruomenės džiaugsmus ir sielvartus, rūpesčius ir viltis. Žinau, kad jūsų bendruomenė lieka ištikima Evangelijos mokslui, kuri yra priėmusi prieš šešis šimtmečius. Tas mokslas yra giliai išsišakinęs tautos sieloje ir tautinėje kultūroje. Jis jau neša šventumo vaisius, kurių gražiausia kaip tik yra šventas Kazimieras.

O Bažnyčia Lietuvos žemėje! O kryžių šalies Bažnyčia! Aš meldžiuosi, kad niekas neįstengtų taves atskirti nuo Kristaus meilės!

Maldoje prisimenu jus visus, mano Broliai Vyskupai ir Kunigai. Prisimenu Dievui pasišventusias sielas, prisimenu seminaristus ir visus, kurie trokšta savo gyvenimą paaugoti Dievo Karalystės tarnybai.

Mano širdyje ypatingą vietą užima krikščioniškos šeimos, o ypač jaunimas, kuris garbina šventą Kazimierą kaip savo ypatingą globėją. Šventas Kazimieras tebūna jaunimui tvirto tikėjimo, maldos gyvenimo, tyrumo ir pasiaukojančios meilės pavyzdys.

Su tėviška meile maldoje prisimenu visus mažuosius, pažemintus ir nuskriaustuosius, priespaudą kenčiančius, o ypač tuos, kurie kenčia dėl tikėjimo. Viešpats juos testiprina, tesuteikia jiems džiaugsmo ir gyvenimo kelių telydi juos savo pažadėta palaima.

Brangūs Broliai Seserys lietuviai! Melskime

1984 m. rugpiūčio 23 iki 26 d. Conrad Hilton viešbutyje Chicagoje įvyko Lietuvos Vyčių seimas. Iš kairės: kalba pirmininkė Loretta Stukienė. Šalia jos Aldona Ryan, "Vyties" redaktorė.

Speaking to delegates at Knights of Lithuania convention held in Chicago Sept.23-26 is, from left, president Loretta Stukas. Seated is Aldona Ruyan, editor-in-chief of "Vytis."

Viešpatį, kad Švenčiausios Marijos ir švento Kazimiero galingos globos dėka visada išlaikytume tvirtą ir veiklų tikėjimą, stiprią viltį ir nenugalimą meilę, kad taptume "gyva auka Kristuje Dievo Tėvo garbei."

Nors ir neturiu galimybės asmeniškai dalyvauti jūsų Tėvynės globėjo švento Kazimiero jubiliejaus minėjime, jaučiuosi esąs jūsų tarpe, jaučiu dvasinę vidinę vienybę su Lietuvos Bažnyčia ir su lietuvių tauta. Jai reiškiu mano nuoširdžią pagarbą ir Švenčiausios Trejybės vardan siunčiu broliškus Palaimos linkėjimus.

ANNOUNCEMENT

On January 29, 1984, Liberty Federal Savings and Loan Association of Philadelphia, PA, called the Lithuanian Bank, converted to a capital stock corporation. They issued and sold 881,449 shares of capital stock, thereby increasing the reserve fund by \$8,400,000, to a total of \$23,900,000. The shares are now traded daily and reported in most newspapers having a financial section, in the Over-the-Counter market (OTC) with the Symbol LFSL-PHIL.

Purchases and sales can be made through any stockbrokers office. For financial reports write:

LIBERTY FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

ATT.: Ms. Barbara L. Elias
Director of Shareholder Relations

202 North Broad Street
Philadelphia, PA 19102

Organized as the First Lithuanian Building and Loan Association of Philadelphia in 1901, federalized in 1942 with assets of \$360,000. 1984 assets are over three hundred million dollars.

C. S. CHELEDEN
Chairman Emeritus

Lietuvos Vyčių Seimas

1984m. rugpiūčio 23 iki 26 d. d. Conrad Hilton viešbutyje Čikagoje vyko Lietuvos Vyčių seimas, kuris praėjo darnos ir darbingumo dvasioje. Gauta daug sveikinimų iš įvairių organizacijų.

Seimo metu buvo priimtos rezoliucijos:

1. Kiekviena kuopa adoptuoja disidentą Lietuvoje.
2. Lietuvos vyčiai įneša 1000 dol. auką seminarijai Romoje.
3. Tapti krikštotėvais lietuvių seminarijos Romoje.
4. Tęsti darbą ir maldas pakėlimui į šventuosius arkivyskupo Jurgio Matulaičio.

Seimo metu į Centro valdybą išrinkta: A. J. Jurgėlaitis — D. V.; Loretta Stukas — pirmininkė, Nancy Miro — I-ma vice-pirm. (Ct.), Elinor Sluzas — II-a vice-pirm. (OH), Elsie Kosmisky — III-čia vice-pirm. (PA), Adelė Dauzickis — protokolų sekretorė (N.J.), Helen Skudra — finansų sekretorė (IND.), Theresa Trainis — išdininkė (CT.), Frank Peterson (CT.), ir Paul Strolia — (IL.) — patikėtiniai.

Komisijų pirmininkai: Jack Stukas — Lietuvos reikalų (N.J.), Ann Klizas Wargo — kultūros reikalų (PA.), Magdalena Smailis-apeigū, (MI.), Paul Binkis — stipendijų (IL.), Longinas Švelnis — archyvo (MA.), Marytė Lepera — visuomeninių reikalų (PA.), Algis Budreckas — lietuvių kalbai (MA.), Prances Petkus — atstovė Katalikų Federacijai (OH.)
Marytė Lepera

"DARIUS—GIRĖNAS, 1933-1983, E. Jasiūno gausiai iliustruotas albumas, lietuvių ir anglų kalbomis. Kaina \$25, persiuntimas 2. Gaunama L.D. knygyne, 4363 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029; arba pas Dariaus-Girėno albumo komiteto išdininką, J. Kavaliauską, 6437 S. Washtenaw Ave., Chicago, IL 60629.

ENGLISH SECTION

California-Lithuanians Staff XXIIIrd Olympics

by VINCENT BERNOTA

The Los Angeles Olympics had the support of local California Lithuanians despite the lack of participation by Lithuanian athletes. These Lithuanian-Americans demonstrated their Olympic spirit by volunteering time and effort in various paid and unpaid positions.

As a Lithuanian Days contributor, I tried to capture the excitement and enthusiasm of the 1984 Los Angeles Olympics through the eyes of the Lithuanian members of the Olympic family. The following statements reflect the residual effect of what it was like to be on the inside of this memorable event.

I asked all 11 participants the same four questions:

- 1) Why did you volunteer?
- 2) What responsibility did you feel as a member of the host city/country?
- 3) What was your most trying experience?
- 4) What was the most memorable experience of all?

The diversity of responses substantiates that all volunteered as independent actors with individual motives.

A summary of the responses of these California-Lithuanian Olympic participants follow in alphabetical order.

* * *

Ramona Alseika, Los Angeles, Ticket Taker/Usher—USC Swim Stadium

Ramona had the responsibility of greeting the public, taking their tickets for the swimming and diving events, and then pointing them to their seats. Ramona came into contact with the Olympic committee while working at the American Cup Synchronized Swimming Championships in 1983.

She quickly got into the spirit of the Olympics. "I was excited the Olympics were in Los Angeles. I wanted to be part of this once in a lifetime event."

Ramona acted as an ambassador of the city and the country. "It was important on my job to be pleasant and enthusiastic. People came in glowing and I helped keep it up."

"The most enthusiastic people were from Los Angeles," said Ramona. "People kept asking me to take their picture, but then they'd laugh, 'We're not tourists, we're from Los Angeles!'"

Ramona remembers few low moments. "It wasn't that difficult."

"For example, people who mistakenly tried to get in with the wrong tickets, had to be handled delicately, but there were no problems."

"There was a lot of security. I kept turning away one man with the wrong type of I.D. He turned out to be one of the many undercover police."

What Ramona liked most about her job was that she could see the events for free after the tickets were counted. "On TV you don't get the same feeling as when you see the people live—the spontaneity, the chanting, the cheering, the electricity in the air, a feeling of patriotism that sent chills through me."

"During the award ceremony the spirit was very strong in the stadium . . . it was truly a memorable experience. I'm glad I was part of it," she said.

* * *

Vincas Bernota, Santa Monica, Senior Loader/Dispatcher—Media Transportation

Vincas was supervisor of media transportation personnel at the ABC International Broadcast Center. The 24-hour IBC operation serviced hotels, the main press center, and the two Olympic villages.

Vincas worked as a communication liaison with duties that included keeping track of schedules, ordering extra buses as needed, and implementing emergency route changes.

"I had two choices for the Olympics—either to leave Los Angeles and the prospective hullabaloo behind, or to get involved as much as I could. With the world coming to Los Angeles I decided to stay and help out," Vincas said.

"The hours were hard to handle in the beginning. I had to be at work at 4:30 in the morning. Still, after a few days, my body adjusted. Besides, there was no traffic going to work!"

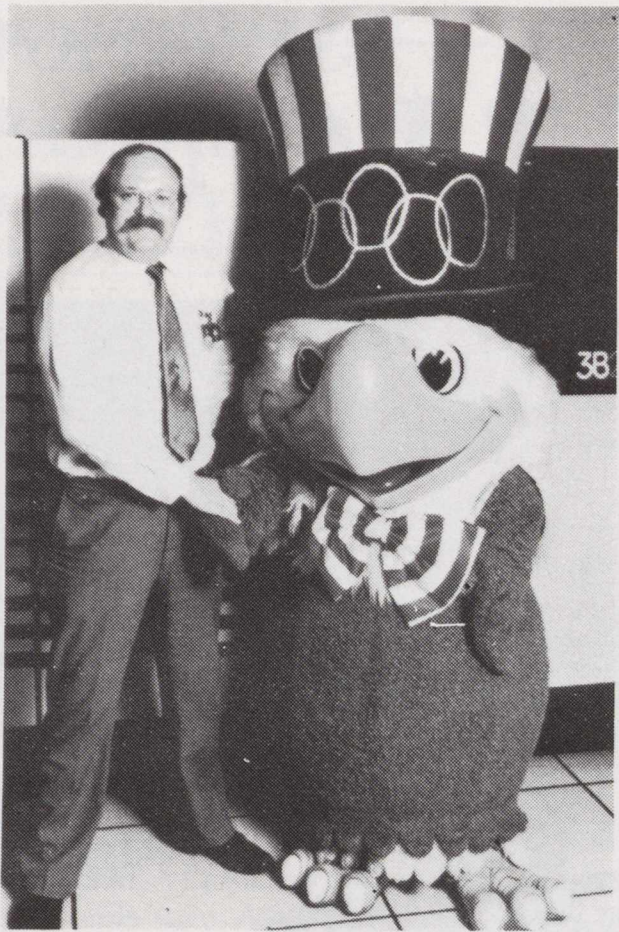
One memorable occasion for Vincas was the Opening Day Ceremony. He recalls: "I went down to the Coliseum on Opening Day in one of our buses. Somehow, I found myself inside helping the ushers direct people to their seats. When the ceremony started with a man in a jet-pak flying through the air, I knew it would be a great show. And it was . . . from the audience card trick displaying flags from around the world, to the athletic teams marching in, to seeing the torch lit."

"I enjoyed working with my associates the best. They were of all ages, from all over Los Angeles and California and from all walks of life. I went to the ABC-sponsored party at the IBC terminal after the Closing Ceremony. There were two bands, food and drinks, and international broadcasters, Olympic staff, and bus drivers mingling and dancing."

* * *

Jonas Butkus, Los Angeles, Venue Telecommunications manager—UCLA Tennis and Gymnastics

Last summer, a friend of a friend suggested to Jonas that he work for the Olympics. Recalls Jonas, "I liked the idea of having a position of responsibility that would also be fun and interesting, and I got one."

Jonas was put in charge of planning and overseeing the installation and operation of the UCLA venue telecommunications equipment, i.e. telephone systems, data communications and radio activity. Working with AT&T, GTE, Motorola and IBM, Jonas oversaw the voice and data links, including electronic mail, radios and pagers. He headed a telecommunications team of 20 to 25 people and was the only non-telephone company manager in such a position.

"Our responsibility was to put the facilities on for the Games. ABC did their own thing (to broadcast the Olympics), but the technology department had the rest of the responsibility for the technical facilities of each venue. We had to set up and monitor the results system (scoring, timing, positions in the events), the communications, and all of the technology inventory."

Jonas felt they performed very professionally. "That's the attitude we took," he said. "My regular job (as a Foxboro engineer) gave me the time off because they thought it would be a good education for me."

The installation turned out to be a challenging job. "Even though there were months and months of planning, there was only a limited time to implement the plans . . . facing an immovable deadline."

"About 3-4 hours before the Opening ceremonies, after 21 days of installation, we were about 95% operational," remembers Jonas. "I sat down in Pauley Pavilion for a moment when it was deserted. I thought about the problems we'd had and the potential problems we could have had."

"I reflected upon everything and said to myself, 'I think it's going to work!' At that point I was convinced it was all going to come together."

As for excitement, Jonas recalls: "There was a blackout during the gymnastic competition. A transformer blew up and we lost power for 6-7 minutes. We were live on ABC, but they were on a commercial break."

* * *

Rimas Kaunas, El Segundo, Motorcycle Courier

Pictures of the Olympic events were seen in newspapers and magazines around the world. Film of them was delivered to the Main Press Center by motorcycle courier. (A motorcycle was perceived to be the quickest form of transportation available to thwart what had been predicted to be a traffic nightmare.)

Rimas answered an ad in the **Daily Bruin**, the UCLA student paper: "Competent motorcyclist wanted for the Olympics." For three weeks, for 6 to 12 hours a day, Rimas made

runs from the southernmost event—the equestrian in San Diego—to the most northern event—rowing at Lake Casitas.

"I enjoyed the job," said Rimas, "even though it was physically taxing. My work was riding a motorcycle; which happens to be my #1 hobby."

"I had to balance responsibilities between driving safely, getting the film back as fast as possible and remaining courteous in traffic jams," he admitted.

The uncertainty at the beginning worried Rimas. Did people really know how this was going to work?

"Everything went smoothly," said Rimas. "It turned out to be the best traffic flow I'd ever experienced in L.A."

And exciting traffic it was, he recalled. "A helicopter crashed in the street, stopping traffic. At the same time I could see the Fuji and the Goodyear blimps in the air surrounded by 12 helicopters while the streets were packed with people and souvenir stands."

Rimas thought the Los Angeles Memorial Coliseum produced highlights. "Seeing the flame and the torch looking so well, and seeing all those people from all over the world in one place without any tension or fear".

Rimas recalled how the enthusiasm of the people was everywhere. People wanting to take my picture as an official Olympic motorcycle rider; winning athletes congratulating each

other; cheers, applause resonating from every direction."

* * *

Frank Lubin, Glendale, Spirit Team Member

The Spirit Team was made up of athletes from previous Olympic games. It was organized to stimulate community interest in the 1984 Los Angeles Olympic Games.

Frank had been the captain of the 1936 U.S.A. basketball team. For a year and a half prior to the 1984 Olympics, he gave speeches to various clubs, organizations and intermediate schools (grades 1-8).

Frank talked about his experiences as an Olympian, especially how the U.S. beat Canada 19-8 in a downpour to win the first ever gold medal in basketball at the 1936 (Berlin) Olympic Games. He also related interesting facts about the Olympics in general, for example, that only men competed in the original Olympics . . . in the nude!

Frank felt a responsibility to motivate young kids to aim high, to go for the Gold. "I stress-

ed keeping bodies clean, no drinking, smoking, doing narcotics."

"I like kids, I like sports," said Frank. He handed out Olympic buttons and bumper stickers as their personal mementos of the event.

Frank was touched by the letters he received from the various schools he visited. "I couldn't believe at first that I had done anything special for them. But when I received these letters, I felt that I had indeed reached the kids and inspired them in various ways."

"The Olympics are for the youth of the world. Olympic profits will be used for future generations. Kids not born yet will benefit from it," he asserted.

One thing that was inspiring to Frank was the support of the American public at all the events. "To see 103,000 people at the Rose Bowl watching the semi-finals of soccer . . . and not one American team on the field competing in those finals, was heartening," he enthused.

"To have been invited and to have been able to participate in the Olympic activities is a highlight of my later years," Frank concluded.

(To Be Continued)

Lithuania's Wayside Crosses

by Ruta Skirius

(Continued from October Issue)

The answers to these questions remain somewhat a mystery, but some insight about the purpose and evolution of the art have been explored. This editor offers three propositions and then will attempt to substantiate them with the data contained in Žygas', Trainis', and indirectly, Gimbutas' research and conclusions about their import. This editor suggests that:

1. Archaic "posts" long preceded wayside "crosses" as religious symbols . . . and were much more likely to express animistic beliefs than Christian beliefs.

2. Christianity was not readily accepted in Lithuania at first. It was a political imposition upon the Lithuanian people, and as such was integrated in subliminal and shrouded ways Christian emblems were incorporated in the cross carvings, but remnants of the motifs depicting pre-Christian traditions seeped into the final designs.

3. Ironically, once the people adopted Catholicism it was difficult to sway them from these beliefs. It was not surprising then to notice that the harder the Soviets tried, and try, to impose atheism or suppress religious expression, i.e. in their crosses, the greater the Lithuanians defend and protect those religious symbols, although embedded with now inscrutable pagan motifs and symbols.

PRE-CHRISTIANITY

Prof. Gimbutas' and others' archeological excavations in Lithuania exhumed the remains of wooden temples, presumed to be former religious centers. Within them were found the skull of a bear on top of a wooden post. The purpose of this connection is unclear, but Gimbutas states that "until the 20th century the skull of a horse or bull (or the horns alone) was believed in Lithuania to possess protective powers against "evil eyes," animal and human illness, hailstorms or other natural threats, and were raised on a high pole wherever the danger threatened." These were the first inklings of the existence of "religion" in Lithuania—animistic or supernatural perhaps, but not exclusively paganistic.

The discovery of these "posts" in temples underscored their significance as religious symbols. However, these "posts" were also patently evident throughout the countryside as they were intended to convey sentimental messages to whomever passed by, and we can assume they were imbued with religious connections as well. Characteristically, these posts were identified by four unique qualities: (1) They were always decorated with "earthy symbols"—of plants, flowers, trees, animals—to portray a realistic sense of life's vulnerability and evolution. Presumably special decorations signified a birth, a wedding, a death, or fortunes and misfortunes of life. (2) No posts were to ever resemble one another—esthetically or imaginatively. (3) The placement of posts related to the message to be conveyed. They might be observed near a home, in the fields, on a hill, or at an intersection of roads. (4) The posts had to be clearly part of the symbolism associated with either of the two genders. In the pre-Christian era, Gimbutas points out that males were linked to the sky, and females were linked to the earth. (Trainis, p. 3) How these differences were visibly portrayed on posts is not explained in either reference material.

One question alluded to by Žygas citing Gimbutas, and Trainis citing Baltrušaitis and Galaune but never fully explained by any was

how the wayside crosses emerged seemingly before any Christians stepped foot on Lithuanian soil. Galaune best states the paradox. While he clearly perceived Lithuanians as pagans, although there was proof to require modification of this statement (this editor senses a contradiction in the "experts" simultaneous acceptance in (a) acknowledging "religious centers" and woodposts as "religious icons" and (b) still asserting that the pre-Christian Lithuanians were all pagans), he asks: "Where did the crosses come from? Did the Christians fear the pagan symbol idea or were the Christian symbols difficult to expand? A cross is the highest symbol of the Christians. **Did it originate in paganism?**" (ed. emphasis, Trainis, p. 3.) In any case there is no clear-cut answer yet to this apparent paradox.

CHRISTIAN PENETRATION

Victor Gidzonis asserts (as cited in Trainis, p. 5-7) that Lithuanians resisted conversion to Christianity with both sublime efforts, like killing any strangers such as the Benedictine missionaries infiltrating the country between the 10th century and the 13th century who deliberately or inadvertently entered the sacred pagan grounds, or with aggressive efforts, like engaging in warfare against the German Teutonic Knights who tried to impose Christianity through forceful techniques during the 13th and 14th centuries.

Eventually a cease fire was negotiated with the Teutonic Knights by Duke Mindaugas in exchange for a commitment to convert himself, family and entire regime to Christianity.

Unfortunately, Duke Mindaugas' decision alienated a few of his princes who retaliated by assassinating him; furthermore, the decision's impact on the country folk was imperceptible due to the simple fact of lack of time for the new "concept" to propagate. According to Trainis, "historians do not agree, confirm, or deny that wayside poles (or posts) became wayside crosses after the assassination of King Mindaugas." (p. 6)

Only after more strenuous warfare which lasted up until the end of the 14th century was Christianity accepted by a marked number of Lithuanians . . . but we wouldn't go so far as to say it was accepted by a significant percentage of them. This hostile divisiveness in stance evoked two parallel accommodations: First, the pro-Christians adopted a defensive role, for open proclamation of conversion to Christianity incited brutal retaliation by their opposition, so their artisans skillfully hid Christian emblems in the traditional wood posts. Second, it is highly plausible that this politically volatile situation inspired the indomitable non-Christian artisans to speciously embrace the cross form to project amicability and compliance while they continued to engrave the pre-Christian designs symbolic of their old customs. Baltrušaitis notes that the new Christian crosses invariably displayed "the round moon and sun; the fan-shaped arrangements of arrows; leaf-work; wreaths of flowers; the carved figures of birds for women and horses for men." (Trainis, p. 3)

According to Žygas, no fully reputable or

California Lithuanian Golf Club, Los Verdes golf course, Fall Tournament, Oct. 7, 1984.

Kalifornijos Lietuvių golfo klubo rudeniniame turnyre, spalio 7 d., Los Verdes golfo lauke.

Kairėje pusėje stovi pirm. V. Bernota.

logical account exists for why "pagan symbols" were allowed to be perpetuated in Christian crosses. However, because many of the pre-Christian symbols pertained to nature, they may have gone unnoticed as innocuous motifs about the beauty of nature. To stress this point, Žygas asks us to carefully examine the crosses in Figs. 5 and 6. He draws our attention to the stylized plant forms emanating from the point of intersection in one case, as well as the geometricized shoots flanking the upright pole in Fig. 5. He says that these vegetal forms sometimes assumed configurations as complex as those in Fig. 6.

While appearing abstract and abstruse, they represented trees such as oaks and firs, or represented flowers such as lilies or rosettes. In pre-Christian times these trees and flowers were considered masculine or feminine, respectively. Therefore, a cross made from oak appropriately embellished with oak-like decorations might have been intended to incarnate and commemorate the soul of a deceased man. A cross made from fir with the abstracted decoration of a feminine plant, such as a lily, might have been chosen to incarnate the soul of a deceased woman.

Žygas points out that when a large number of contiguous plant motifs radiated from the center of a cross, their external "foliage" meshed to adumbrate a halo or a disc as in Figs. 4 and 5. The resulting form may have effectively concealed a sun disc. This was not the only way to disguise the sun, a venerated object for pre-Christian subscribers. Wreaths, circles, rings, wheels, and certain flowers were also invested with solar symbolism. All these decorations belied the pre-Christian belief in the radiating power of the sun as a masculine entity energizing life on mother earth below.

This brief description of the subtle and complex penetration of pre-Christian symbols on purportedly Christian crosses does not do justice to what it really manifested: many Lithuanians of those times desperately needed and wanted to cling to concepts that explained the unfathomable world events to them in the past.

Žygas notes that other designs of world objects linked to various pagan deities or supernatural forces commonly implanted in crosses were the moon, various reptiles, animals, and birds. He does not elaborate upon these forces nor provides the complete outline of the well-ordered, consistent system to which these symbols allude. For a fuller explanation of this, readers are referred to the bibliography provided at the end of this article.

From the end of the 14th century to the end of the 18th century, Lithuania's leaders actively encouraged the construction of wayside crosses. Vytautas the Great recognized the nationalistic value of having a visible symbol of the people's solidarity and military conquests. Lithuania, during this time, claimed land spanning from the Baltic Sea to the Caspian Sea, and wayside crosses dotted this territory until 1795. (Trainis, p. 6)

SOVIET ATHEISM

As might be expected, the construction of

wayside crosses was sharply curtailed under the Russian occupation of Lithuania (1795), and if conceivable, even more so under the domination of the Czarist regime (to 1918).

The Russians prohibited the erection of crosses anywhere except in cemeteries and in church yards.

The Czars suppressed the display of nationalistic images and references of any kind, and anywhere . . . including the crosses. This extreme position ultimately backfired on them because it fueled nationalistic passion and caused the people to reject the Czar's restrictions. How did they manage to do this?

They utilized sanctioned religious convocations . . . for developing political strategies. Thus, paradoxically, it was the Christian leaders who utilized the only available means to organize and mobilize a political force which could overthrow the Czars and create an independent Lithuania on February 16, 1918. The wayside crosses flourished once again . . . until 1940.

The Soviet takeover of Lithuania in 1940 officially ended all public expression of religious beliefs . . . unless by virtue of old age or some disability one had nothing to lose by appearances at religious ceremonies. The prime targets, of course, to obviate reminders, were the conspicuous and meaningful wayside crosses. Trainis quotes a 1981 underground exposition of the religious believers' struggle to maintain the vestiges of just one sacrosanct Hill of Crosses: "At one time the Hill of Crosses was covered with a great number of crosses erected by many Lithuanians, but atheists have desecrated this sacred place many times, tearing down the crosses and burning them. People, however, have continued to cart, carry, and erect both large and little crosses on this hill."

+++++

Pictured from left, Robert Balzekas, Edmund Jasiunas, author, aviator, collector and historian, and Stanley Balzekas, Jr., president of the Balzekas Museum of Lithuanian Culture. Mr. Jasiunas is pictured donating the books he has written on the two famous Lithuanian fliers, Darius-Girėnas, to the Balzekas Museum. *E. Jasiūnas, autorius Dariaus-Girėno nesenai išleistos knygos buvo pagerbtas Balzeko Muziejuje. Iš kairės: Robertas Balzekas, E. Jasiunas ir Stanley Balzekas, muziejaus prezidentas.*

"The Hill of Crosses has almost recovered from the damage it suffered during the devastation of 1961. Unfortunately, at the end of April, 1973, it was grievously ravaged once more; there was no sign left that once there had been crosses there."

(From the CHRONICLE OF THE CATHOLIC CHURCH IN LITHUANIA, as translated by Nijole Gražulis.)

The irony may be that the more vehemently the Soviets attempt to disparage or even destroy these symbolic edifices of a people's prolonged and strife-ridden grappling with the juxtaposition of nature's mysticism and organized religious systems, the more deeply ingrained and integrated those beliefs are likely to become.

Žygas points out that Prof. Gimbutas believes that the very ancient religious symbols have survived intact in Lithuanian folk art throughout these stresses and strains. She asserts that especially today the carved features of the wayside crosses are not perceived as simply traditional decorative motifs **neutral** in meaning, but are in fact the last surviving remains of Lithuania's archaic religious symbols. Although now commingled with later-arrived Christian symbols to the Baltic area, they still must be preserved.

There is substantial evidence that the Catholics and Jews in Lithuania today are risking their jobs and security just to continue to practice their religious beliefs—which ostensibly is a Soviet constitutional freedom. Their courageous and outspoken attempts often result in KGB harassment and/or prefabricated criminal charges of conspiring to defame the state. The only credible charge for which they may be guilty is believing in and paying homage to their ancestors' heritage and traditions. Perhaps because it took such a long time

to merge and develop two strains of religious beliefs, it is inconceivable how they may be convinced by the present reign of terror to abandon the hopes of possible salvation in the near future.

We must emphasize that all the crosses illustrated in this article were constructed either at the end of the 19th or the beginning of the 20th century. With this in mind, Žygas reminds us that while the crosses themselves are relatively recent, **their "decorative" elements are exceptionally ancient.** Essentially a refrain of previous comments, Žygas states that the pagan symbols were grafted to or incorporated with Christianity's predominant emblems—particularly the cross. The combination of pagan and Christian symbols then became the established, or the traditional, way of carving crosses in Lithuania. Žygas notes that the original meanings of the carved pagan additions to the cross were gradually forgotten through the intervening centuries and the cross-carvers whose work he illustrated **probably had little or no inkling about the ancient roots of their own work.** For this reason, Žygas impresses upon us that the far-ranging studies of archeologists, such as Dr. Gimbutas, become invaluable.

Trainis concludes that the sentimentality and apparitions that the wayside crosses once aroused in the residents of Lithuania have not faded from the memories of Lithuanians in exile. She cites concrete indices that this has not become the case.

In the U.S., for example, artisans are duplicating in miniature the crosses they can recall from memory.

- Creative sculptures based on the same ancient principles are being carved for many types of symbolic events.
- Full-scale but uniquely designed crosses are prepared for public appreciation at World Fair expositions.
- And finally, an internationally famous painter, Adomas Galdikas proclaimed his love of Lithuania's countryside dotted with its wayside crosses by reproducing the memory in his art works. One of them is depicted here. Charlotte Willard, his biographer, made this statement about Galdikas in her text:

"With exile from Lithuania he (Galdikas) turned to symbolism to deepen his meanings—to paint the unseen in the seen. Crosses, trees, cemeteries, chapels, peasant huts, the skies become symbols of heaven and earth, of death and resurrection. He could never entirely abandon symbolism until the last year of his life. Again and again he would return to his **consoling crosses** that promised eternal life, to his trees that his forefathers worshipped." (Trainis, p. 10).

Žygas says the primary hope of this article was to suggest that Lithuanian crosses are much more than merely pretty, decorative objects giving an ethnic touch to a home interior. These beautifully carved crosses reflect in visual terms the predominant worldview and the deepest beliefs of every Lithuanian's pagan ancestors.

The humble Teresa Trainis sees herself as a housewife who got involved with Lithuanian activities and culture because of her volunteering in the "American way with a Lithuanian heart."

Trainis was born Teresa Petraitis in Bridgeport, Conn., and married Alphonse Trainis in 1948.

Trainis has been actively involved in both Lithuanian and American community organizations. Standing out among the Lithuanian organizations are the Lithuanian-American Community (Bendruomenė), Bridgeport Branch, and the Knights of Lithuania for which she has served as officer at the national and local levels. In addition she has been a member of the Ethnic Studies Committee of Sacred Heart University, where she was instrumental in obtaining a grant in 1978 toward Lithuanian cultural events for the general public. Just to indicate how extensive this program became, we summarize the activities under this grant: art show, concert, workshop in egg decorating, workshop in weaving, exhibition of art and publications, Lithuanian language study—mini course, and a program on the life of artist Galdikas with reception following.

Trainis' own statement is the best summary of her attitude about her work in life: "I continue to organize, plan and encourage Lithuanian activities to keep alive the history, culture and heritage. I'm in touch with leaders in New York City, Washington, D.C., and Boston, who share scheduled events. My mailing list keeps growing. My objective is to reach out to all people so that they will know about Lithuania and Lithuanians."

BIBLIOGRAPHY OF DR. PAUL ŽYGAS

- J. Basanavičius and A. Jarosevičius, *Lietuvių kryžiai*, 1912.
A. Varnas, *Lietuvos kryžiai*, 1926.
M. Gimbutas, *Ancient Symbolism in Lithuanian Folk Art*, 1958.
M. Gimbutas, *The Goddesses and Gods of Old Europe*, 1974.
Lietuvių Liaudies Menas—Mąžoji architektūra, 1970.
P. Dambrauskas, P. Reklaitis, J. Grinius, "Kryžius," *Lietuvių Enciklopedija*, v. 13.
A. Mažiulis, "Crosses and Miniature Chapels," *Encyclopedia Lituanica*, v. 1, 1970.

—O—

BIBLIOGRAPHY OF TERESA TRAINIS

- Baltrušaitis, Jurgis, *Lithuanian Folk Art*, Munich: Northern Publications, 1948.
Bourdeaux, Michael, *Land of Crosses*, Devon: Augustine Publishing Co., 1979.
Galaune, Paulius, *Lietuvių Liaudies Menas* (Trans. Prancus, Msgr. F. J.) *Lithuanian National Fine Arts*, Chicago, 1956.
Gerutis, Albertas, ed. *Lithuania 700 Years*. (Trans. Budreckis, Algirdas) New York: Manyland Books, Inc., 1969.
Gidzionis, Vitoras, "The Introduction of Christianity into Lithuania," *Lituanus*, III-4 (December 1957), pp. 6-13.
Gimbutas, Marija, "The Ancient Religion of the Balts," *Lituanus*, VI-4 (February 1962), pp. 97-100.
Gimbutas, Marija, *Ancient Symbolism in Lithuanian Folk Art*. Philadelphia: American Folklore Society, 1958.
Remeikis, Thomas, *Opposition to Soviet Rule in Lithuania 1945-1980*. Chicago: Institute of Lithuanian Studies Press, 1980.
Willard, Charlotte, *Adomas Galdikas - A Color Odyssey*. New York: October House, Inc., 1973.
Yla, Rev. Stasys, *Ateitis*, Lithuania. "Mūsų Liaudies Kryžiai," (Trans. Prancus, Msgr. F.J.), *Future*, "Our National Cross," Putnam: Immaculate Press, 1982.

Is U.S. Importing Optic Glass Made by Soviet Forced Labor?

The question of export goods made by forced labor in the Soviet Union refuses to go away. Joseph A. Harris reported in the September, 1983 issue of the *Reader's Digest* (pp. 99-103) that an optical glass factory was functioning in a forced labor camp in Moldavia. Bozell & Jacobs, Inc. of Upton, N.J., an American trading company advertising Soviet-made optical glass for sale in the U.S., denied this claim by (a) quoting an assurance by the distributor, V/O Mashpriborintorg of the USSR, that its optical glass is not made under forced labor conditions, (b) maintaining that since federal law prohibits import of goods produced by forced labor, law-abiding American businessmen and the Soviet trade agency would not import such goods, and (c) pointing out that advertisers, Western and Soviet, would not promote products that they cannot legally sell (*Photonics Spectra*, December, 1983). From these three points, the representative of Bozell & Jacobs drew the conclusion that, "it is obvious that both the Soviet and U.S. governments know that V/O Mashpriborintorg's products are not made under forced labor conditions."

The conclusion is too hasty, because (a) Soviet sources have been consistently lying about forced labor in the USSR, (b) the Soviet trade agencies rely on Western lack of knowledge of the USSR and on the profit motive, which makes many companies close their eyes to the shady aspects of Soviet society, and (c) advertisers will promote products if the risk of censure will remain very small, as in this case.

Recent responses by the U.S. Government to inquiries of this kind have indicated that the origins of Soviet goods are difficult to establish and that a ban against imports of slave labor goods from the USSR is very difficult to implement. The U.S. Government has **not** absolved Soviet import items from the taint of forced labor. Since the Soviet authorities forbid any inspection of their forced labor camps, the U.S. importers and advertisers are left with nothing but Soviet assurances that no forced labor is involved. History tells us how much such assurances are worth.

(From ELTA, March, 1984)

Why Cats Wash After Eating

Once upon a time, as a sparrow was eating crumbs, a cat stole behind and caught it. As the cat carried its victim away to be eaten, the sparrow spoke: "Never before in my life have I known any person who ate breakfast before washing his face."

The cat, gullible and unsuspecting, placed the sparrow on the ground, and began washing its face; the sparrow, without losing an instant of this great opportunity, made its escape. Greatly chagrined, the cat vowed that so long as she lived she would eat her breakfast first and wash afterwards.

And even unto this day, the cat eats before washing its face.

(From *The Evening Song—Lithuanian Legends and Fables*, compiled and translated by Vytautas Beliajus, 1954)

—O—

From the Diary of a Lithuanian-American Traveler

by JONAS GEDRAITIS

When someone is afforded the privilege of visiting a special place for the first time, things which were once simply read about or seen in photographs at long-last blossom into a vivid reality. Buildings become tangible, people radiate with life, and historical sites evoke images of both the triumphs and the misfortunes of ancient times.

Such was the case in the recent past when I (a third-generation Lithuanian-American) along with others of Lithuanian heritage traveled to the ancestral homeland on the Baltic in an attempt to experience the people, the culture, and the customs of our compatriots. That brief, but fruitful visit was probably one of the most significant journeys for all those who attended, as it conjured up a treasure chest of educational and emotional experiences to last a lifetime.

From a cultural perspective, Lithuanian cities exhibit a medley of historical, artistic, and architectural sights to behold. Museums and galleries of all kinds abound throughout Vilnius and Kaunas, while a variety of folk arts and crafts can be viewed and purchased in the many shops which line the city streets. The courtyards bedecked with trees and foliage, the many plazas and squares adorned with flowers, the old buildings and churches restored to their original appearance, and the narrow cobblestone or brick alley-ways all amount to the typical, somewhat medieval urban settings found in Lithuania.

Restaurants and coffeehouses of all styles flourish amidst the charm and splendor of the antique construction. Some are located in cellars and possess a certain cave-like quality—appealing to the local dwellers, students of Vilnius University, and tourists alike. The aroma of fresh coffee and pastry and the sounds of Lithuanian folk songs as well as popular music from Western Europe and America permeate the air to entice the passers-by.

As for a more sentimental view, the countryside, which displays rolling fields and clusters of cottages surrounded by gardens and wooden fences, emits the spirit of Lithuania's ancient folk songs and legends.

Pertaining to a more personal aspect: Lithuania's people (much in contrast to Moscow's) all seem to glow with a sense of self-respect and pride for the environment in the homeland. In spite of the severe shortages of goods at the marketplace, and the exorbitant prices of clothing, everyone appears to be reasonably well-groomed and relatively happy. A naive observer might mistakenly conclude that Lithuania is a country that enjoys complete freedom.

However, there exists another whole underlayer whose impact may not always be perceived by the average visitor. The many communist slogans stretched across the tops of

Lithuanian Folk Dance festival officials J. Litvinas, J. Reginis, S. Gedgaudas, D. Orantas and A. Nakas.

Šventės pranešėja J. Litvinienė; šventės vadovė J. Reginienė, S. Gedgaudienė; D. Orantaitė ir šventės leidingio red. A. Nakas.

buildings, as well as the ever-present red flags and banners serve as its symbols.

An inquisitive traveler may wonder, for example, why so many of the churches in Vilnius have been transformed into museums and warehouses rather than functioning as houses of worship—particularly the church of St. Casimir, which bears the name of the nation's patron saint. Does it hold an ounce of logic to assume that a land which is more than 80% Roman Catholic would willingly forfeit such a church in place of a museum dedicated to the ideology of atheism?

The harsh realities reveal themselves even further when the Lithuanian people speak (confidentially) about their daily hardships and lack of freedom that occur not only in the work places, but also at home. For instance, a conversation with a particular individual who possesses a great deal of skill in woodwork revealed that his livelihood consists of nothing more than performing a single, monotonous task at a mill where there are no incentives to work harder, or even produce a better quality product. That same individual was astounded to hear that in the Free World an equally talented carpenter (if he so desired) could put all of his skills forward creatively and aspire to his own financial goals—something not possible to achieve under a socialist system.

On a separate occasion, a medical doctor revealed her fear to attend church services because such an act could pose a severe threat to her job security.

To exemplify how frightened people are to talk freely about internal politics and world concerns, this particular episode comes to mind: I (along with 20 or so other guests) was invited to a social gathering in a small apartment on the outer limits of Vilnius. Some of the gentlemen at the party were curious to hear my opinions concerning America's boycott of Moscow's 1980 Olympics. When I proceeded to make reference to the Soviet invasion of Afghanistan, some of the women in the room suddenly became a bit nervous, probably because they thought our voices would carry into the next apartment via the open window. As a result, they began singing folk songs in

an attempt to drown-out the forbidden conversation.

These incidents seem foreign to those of us from another way-of-life, but, obviously represent the "normal" to those who live in countries subjugated by the Soviet Union. This array of contrasting realities, which juxtaposes a proud and well-bred ethnic people against an archaic and repressive political system will only manifest itself in front of those who actually visit Lithuania. Otherwise, these experiences cannot be fully perceived even by burying oneself in a stack of written literature and photographs on the subject.

As a footnote to this extraordinary journey, let us remember that even though we may represent Lithuanian-Americans of subsequent generations, we are still of the same blood as those who live back in the homeland, and, just as our Lithuanian compatriots look to us through a beacon of hope for a brighter future, so must we offer in return a spirit of brotherhood and goodwill to fulfill that hope!

JONAS GEDRAITIS
"Liberty Bell" Staff Member
13 Day Avenue
Brockton, MA 02401

Lithuanians Impatient In the Soviet Domain

"... Incorporated into the USSR, the three (Baltic) countries derive from their recent period of independence a will to live and to act, which gives then a strong personality and a Gross National Product that exceeds those of the other Soviet peoples.

"Of the three Baltic countries, Lithuania has the strongest political, cultural and religious personality. Its impatience among the Soviet republics is due to the fact that Lithuanians have a long habit of doing great deeds, that their long history enables them to breathe spaciously, and that a million of them reside abroad.

("There Were Three Small Countries," *Missi*, France, Nov. 1983)
(From ELTA, May 1984)

**Are you a subscriber to Lithuanian Day?
Make it a point to subscribe now!**

LIETUVIŲ DIENOS
Žurnalo ir knygu
PLATINTOJAI

J. A. V-se

Brooklyn, N.Y. — "Darbininko" adm-ja
So Boston, Mass. — S. Minkus
Chicago, Illinois — Balys Brazdžionis
"Gifts International," "Parama"
"Marginiai"
Cleveland, Ohio — J. Zilionis
Detroit, Mich. — St. Anthony's Parish
Library
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas
Putnam, Conn. — Immaculate Conception
Convent
Rochester, N.Y. — A. Sabalis
Waterbury, Conn. — "Spauda"
Woodhaven, N.Y. — "Romuva"

AUSTRALIJOJE

Norwood — K. Pocius
Adelaide, Edwardstown — A. Kubilius
Melbourne-St. Kilda — F. Sodaitis
Mirren, S.A. — J. Rupinskas
Lewisham — Msgr. P. Butkus

KANADOJE

London, Ont. — A. Puteris
Toronto, Ont. — V. Aušrotas, A. Kuolas,
St. Prakash
Montreal, Que. — P. Rudinskas (Parish
Library)

AMERIKOS BALSAS
(VOICE OF AMERICA)

Rytinė laida 6 val. 15 min. ryto Lietuvos
laiku (10:15 vakaro Vašingtone) 31, 38, 42 ir
49 metrų bangomis.
Pirmoji vakarinė laida 18 val. vakaro Lietuvos
laiku (10 val ryto Vašingtone) 20, 25 ir 31
metrų bangomis.
Antroji vakarinė laida 20 val. vakaro Lietuvos
laiku (12 val. vidurdienį Vašingtone) 14, 15,
20 ir 25 metrų bangomis.
Šie laikai vasaros metu. Žiemos metu tiek
Lietuvoje, tiek Vašingtone reikia laikrodį at-
sukti vieną valandą.

VOICE OF AMERICA
Lithuanian Service
Washington, D.C. 20547

KNYGOS UŽ PUSĖS KAINOS

"Lietuvių Dienų" išleistų knygų
kainos sumažintos per pusę. Štai keletas
jų;

Igno šeiniaus Vyskupas ir Velnias;
gen. S. Raštikio atsiminimai—II tomas;
St. Būdavo "Varpai skamba"; "Dažytas
Vualis"; D. Čibo "Žaizaras";
Bindokienės "Keturkojis ugniagesys";
"Mįslės"; "Patarlės ir priežodžiai,"
Jono Puikūno; ir daugelis kitų, kurios
nėra dar išparduotos.

LIETUVIŲ DIENOS
4364 Sunset Boulevard
Los Angeles, CA 90027
Telefonas: (213) 664-2919

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

LOS ANGELES, CALIF.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS
LITHUANIAN MELODIES
Stotis KTYM, banga 1460 AM
Šeštadieniais 12:30-1:00 p.p.
Kleva Rūta Vidžiūnienė, pirmininkė
Programų Koordinatorius
HENRIKAS BAJALIS
207 N. Windsor Blvd.
Los Angeles, CA 90004
Tel.: (213) 467-6467

BALTIMORE, MD.

"RADIO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima sekmadienio popietėmis 3:15-4:00
WBMD—740 Kilocycles
Šios programos vedėjai:
Albert J. Juškus—4515 Wilmslow Rd.
Baltimore, MD 21210 Tel. 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.
Baltimore, MD 21227 Tel.: 242-1779

BOSTON, MASS.

Lietuvių Radijo Valanda
LAISVĖS VARPAS
Sekmadieniais
9:10:00 ryto iš WCAV-FM 98
12:10-1:00 val. 1460 AM iš WBET
Petras Viščinis, vedėjas
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: (617) 586-7209

LIETUVIŲ RADIO KORP. PROGRAMA
Seniausia liet. radijo programa Naujoje
Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m.
vedama Stepono ir Valentinos Minkų
girdima sekmadieniais 8:00 iki 8:45 ryto
Boston, Mass.—WLYN—1360 bangos AM
programoje: pasaul. žinių santrauka, muzika,
dainos ir Magdutės pasaka.
Taipgi pas mus gaunamas "L.D." žurnalas,
ir didelis pasirinkimas lietuviškų knygų,
plokštelių ir lietuviškų suvenirų.
502 E. Broadway, So. Boston, MA 02127
Telefonas: 268-0489

CHICAGO, ILL.

Sophie Barcus Radijo Šeima
šeštadieniais ir sekmadieniais nuo
8:30 val ryto iki 9:30 val. ryto
Visos programos iš
WBMX stoties 1490 AM banga
Programos vedėja:
Aldona Daukus-Barcus
Transliuojama iš nuosavos studijos
159 S. Maplewood, Chicago, IL 60629
Tel.: 778-1543

LIETUVOS AIDAI

Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio
8:30 val vakaro
Visos laidos iš tos pačios stoties
WCEV 1450 AM banga
Veda KAZĖ BRAZDŽIONYTĖ
2646 W. 71st St., Chicago, IL 60629
Phone: 778-5374

ST. PETERSBURG, FLA.

"Lietuvos Aidų programa"
kas šeštadienį 12:30 p.p.
11110 AM banga, WTIS stotis
veda KAZĖ BRAZDŽIONYTĖ
Rašyti: 2646 W. 71 St., Chicago, IL 60629
Telefonas (312) 778-5374
Atstovas St. Petersburg—K. Kleiva
Tel.: 360-1479

CLEVELAND, OHIO

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA
TĖVYNĖS GARSAI

Išleigta 1949
Girdima sekmadieniais 8-9 val. ryto
WZZP, FM 106.5 m
Vedėjas—Juozas Stempužis
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Telefonas: (216) 382-9268
Dvisavaitinė religinės
minties programa
GYVENIMO VARPAI
sekmadieniais 6:30-7:00 val. ryto
WLTF, FM 106.5
Kun. G. Kijauskas, S.J.
18022 Neff Rd., Cleveland, Ohio 44119
Telef. (216) 531-4263

DETROIT, MICH.

Lietuviškas Balsas—Lithuanian Voice
WCAR—1090 BANGA LIVONIA
Sekmadieniais 8:30 iki 9:00 val. ryto
Visais programos reikalais kreiptis:
KAZYS GOGELIS
13436 Garfield, Detroit, MI 48239
Telef.: 535-6683

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIO VALANDA
1011 W. Huron, Pontiac, MI 48054
WPON—1460 AM

Pirmadienį nuo 3-4 p.p., trečiadienį nuo
12-1 p.p., penktadienį nuo 6-7 val. vak.
Programos ved. Algis Zapareckas
Bendradarbiai: Ant. Zaparackas, Algis
Lapšys, Edv. Skiotys, Violeta Abariūtė
4120 Yorba Linda Dr., Royal Oak, MI 48072
Tel.: 549-1982

HARTFORD, CONN.

"TĖVYNĖS GARSAI"
Connecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė
WRYM—840 AM
Kiekvieną sekm. 4:30-5:30 val. p.p.
Programos vedėjas A. Dragūnevičius

Pranešėjai:
Zita Dapkienė, Alfonsas Dzikas ir
Longinas Kapeckas
273 Victoria Rd., Hartford, CT 06114
Telefonas: CH 9-4502

NEW YORK - NEW JERSEY

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ radijo valanda"
girdima kas penkt. iš WEVD stoties
New Yorke, nuo 10-11 v.v. 97.9 FM banga

Taip pat klausykite "Music of Lithuania"
programos kas sekm. nuo 2:05 iki 3:00
val. p.p. iš Seton Hall Universiteto stoties
89.5 FM — banga

Direktorius — Dr. Jokubas J. Stukas
234 Sunlit Dr., Watchung, N.J. 07060
Tel.: (201) 753-5636

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Girdima kiekvieną sekmadienį nuo 9 iki
10 v. ryto iš WHBI stoties 105.9 FM banga
ROMAS KEZYS
917-25 54th Ave., Bayside, N.Y. 11364
Telefonas: (212) 229-9134

PITTSBURGH, PA.

The First Lithuanian Radio Program in
Pittsburgh, Pennsylvania
Pittsburgh, PA — WPIT—730 kc.
sekmadieniais 12:30-1:00 p.m.
PROGRAMOS VEDĖJAI:
Povilas ir Gertrude Dargiai
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Rd., Pittsburgh, PA 15243

HOT SPRINGS, ARK.

LIETUVIŠKA RADIO PROGRAMA
"LEISKIT Į TĖVYNĘ"
Lithuanian Broadcasting SPA

Girdima sekmadieniais 7:00-7:30 val. ryte iš
KXOW radijo stoties, 1420 AM banga.

vedėja ir pranešėja
Salomėja Šmaižienė

204 Hilltop Dr., Hot Springs, Ark. 71913
Telefonas (501) 321-9641

ROCHESTER, NEW YORK

DAINOS AIDAS

Sekmadieniais 9:00 iki 9:30 val. iš ryto
stotis WZZI-FM 91.5 mc

IŠLAIKO LIETUVIŲ RADIO KLUBAS

Klubo valdyba: Al Gečas, pirm., R. Kiršteinis,
vicepirm., J. Krokytė, sekr., Rūta Ilgūnaitė,
ižd., L. Laukaitienė, narė
320 Duman St., Rochester, N.Y. 14621

WATERBURY, CONN.

Lietuvių Bendruomenės radijo valanda

"LIETUVOS PRISIMINIMAI"

Sekmadieniais nuo 8:00 iki 8:45 v. ryto
WWCO — 1240 AM

Vedėjas: ANTANAS PALIULIS

33 Chipman St., Waterbury, CT 06708
tel.: (203) 756-1874

MONTREAL, CANADA

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS

Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. 30 min.
CFMB stotis — Banga 1410

Programos vedėjas L. Stankevičius

1053 Cr. Albanel, Duverney, P.Q., Canada
Telefonas: 669-8834

TORONTO. ONT., CANADA

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Sekmadieniais 1:30 iki 2:00 val. po pietų
Visos programos transliuojamos iš
Toronto stoties CHIN, banga 100.7 FM
Programos vedėja:
Violeta Simanavičiūtė-Laurinavičienė
51 Patricia Dr., Toronto, Ont. M4C 5K2, Can.
Telefonas: (416) 690-3416

ROMA, ITALIJA

ROMOS RADIJAS

Transliuojamas kasdien nuo 20 val. 50 min.
iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku
41.15 ir 50.34 metrų bangomis

Vedėjas; Dr. J. Gaillius
Circonvallazione NOMENTANA 162

VATIKANAS, ITALIJA

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad, rytais 10:30-11:00 Lietuvos laiku
ir kiekv. vak. 20:15-20:30 Lietuvos laiku
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų

Vedėjas: Kun. V. Kaziūnas

Adresas: Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO

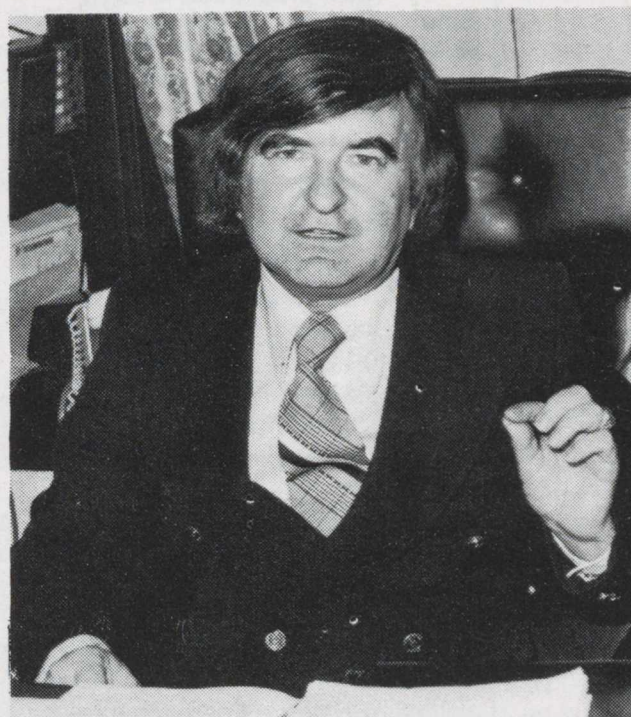
THE LITAS GROUP

LITHUANIAN INTERNATIONAL CAPITAL

LIETUVIŲ FINANSINIS CENTRAS
PASAULINĖS APIMTIES PATARNAVIMAI

WE OFFER THESE SERVICES:

- *STOCK MARKET
- *FUNDING
- *PROPERTIES
- *LOANS
- *GOLD & METALS
- *INSURANCE
- *TRAVEL
- *TRUSTS
- *EXPORTS

VYTAUTAS VEBELIŪNAS, Lito prezidentas

In 20 years as a financial service organization, we have generated more than 30 million dollars in gross investments. Our proven performance in these times of fluctuating markets is your guarantee of stable personal growth towards a richer tomorrow. If you are looking for imaginative investment guidance tempered by traditional Lithuanian prudence, let us take you under our wings . . .

Jau virš 20 metų veikianti Lito Organizacija yra sutelkusi virš 60 milijonų bruto turto. Paskutiniu laiku Litas nupirko Export/Import kompaniją—WORLD TRADE INDUSTRIES, INC., kuri prekiauja visame pasaulyje.

PELNINGAI IŠNAUDOKIME PASAULIO ŪKINIUS SVYRAVIMUS!

PRIEŠ GALUTINĮ SPRENDIMĄ TARKITĖS SU:

LITAS INVESTING CO., INC.

CORPORATE HEADQUARTERS

8601 114th Street
Richmond Hills, NY 11418
(718) 441-2811

SALES OFFICE

80 Pine Street
New York, NY 10005
(212) 344-1300

EXPORT OFFICE

156 Fifth Ave.
New York, NY 10010
(212) 741-7280
